

Podmínky přiznání starobního důchodu

v souvislostech
(se zaměřením na horníky)
podle právní úpravy
účinné

ke dni 1. ledna 2026

Stručný přehled o podmínkách pro přiznání starobního důchodu
a některých dalších souvisejících nároků.

Co si můžete přecíst:

- I. Starobní důchod podle zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění
 1. Starobní důchod – obecný (§ 28 - § 37)
 - Obecné podmínky
 - Předčasný starobní důchod
 - Předčasný starobní důchod a přivýdělek od 1. ledna 2026
 - Důchodový věk
 - Výše starobního důchodu od 1. ledna 2026
 - Sleva na pojistném pro pracující důchodce
 - Výchovné
 - Výše předčasného starobního důchodu
 - Poloviční krácení za předčasnost při získání 45 let pojištění od 1. ledna 2026
 2. Zvláštní ustanovení o starobním důchodu některých pracujících v hornictví (§ 37b, § 37c)
 3. Zvláštní ustanovení o důchodovém věku některých pojištěnců (§ 37d, § 37e)
(riziková zaměstnání, zaměstnání zdravotnického záchranáře nebo člena jednotky hasičského záchranného sboru)
 4. Povinný příspěvek na produkty spoření na stáří (zákon č. 324/2025 Sb.) od 1. ledna 2026
(práce zařazená do třetí kategorie pro faktory pracovních podmínek vibrace, zátěž chladem, zátěž teplem nebo celková fyzická zátěž, jde-li o zátěž při dynamické fyzické práci vykonávané velkými svalovými skupinami).
 5. Výplata starobního důchodu, na který vznikl nárok pojištěncům se sníženým důchodovým věkem (§ 37a) od 1. ledna 2026
 6. Snížená věková hranice pro nárok na starobní důchod podle předpisů platných před 1. lednem 1996 – „starobní důchod z kategorií“ (§ 74)
 7. Snížená věková hranice pro nárok na starobní důchod u některých bývalých zaměstnanců uranového průmyslu (§ 74a)
 8. Nárok na snížení věkové hranice pro vznik nároku na starobní důchod podle nařízení vlády České a Slovenské Federativní Republiky č. 557/1990 Sb., o mimořádném poskytování starobního důchodu některým horníkům (§ 76)
- II. Nařízení vlády č. 363/2009 Sb., o stanovení důchodového věku a přepočtu starobních důchodů některých horníků, kteří začali vykonávat své zaměstnání před rokem 1993, ve znění nařízení vlády č. 69/2015 Sb., účinném od 1. června 2015
- III. Výpočet „hornických důchodů“
- IV. Odstranění tvrdosti zákona
 - A. Dodatek č. 4 k Příkazu ministra č. 30/2006 účinný od 1. srpna 2008
 - B. Dodatek č. 14 k Příkazu ministra č. 30/2006 Řešení problematiky útlumu těžby v OKD, a.s., ze dne 24. května 2021
- V. Preddůchod
- VI. Valorizace důchodů

I. Starobní důchod podle zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon“)

V textu je zachycena právní úprava zákona účinná ke dni 1. ledna 2026.

1. Starobní důchod (obecný § 28 - § 37)

Pojištěnec má nárok na starobní důchod, jestliže

- ⇒ získal potřebnou dobu pojištění a
- ⇒ dosáhl stanoveného věku,
- ⇒ popřípadě splňuje další podmínky stanovené v zákoně.

Obecné podmínky

§ 28

Pojištěnec má nárok na starobní důchod, jestliže získal potřebnou dobu pojištění a dosáhl stanoveného věku, popřípadě splňuje další podmínky stanovené v tomto zákoně.

Doba pojištění

§ 29

(1) Pojištěnec má nárok na starobní důchod, jestliže získal dobu pojištění nejméně

a) 25 let a dosáhl aspoň věku potřebného pro vznik nároku na starobní důchod (dále jen „důchodový věk“) před rokem 2010,

b) 26 let a dosáhl důchodového věku v roce 2010,

c) 27 let a dosáhl důchodového věku v roce 2011,

d) 28 let a dosáhl důchodového věku v roce 2012,

e) 29 let a dosáhl důchodového věku v roce 2013,

f) 30 let a dosáhl důchodového věku v roce 2014,

g) 31 let a dosáhl důchodového věku v roce 2015,

h) 32 let a dosáhl důchodového věku v roce 2016,

i) 33 let a dosáhl důchodového věku v roce 2017,

j) 34 let a dosáhl důchodového věku v roce 2018,

k) 35 let a dosáhl důchodového věku po roce 2018.

(2) Pojištěnec má nárok na starobní důchod též, jestliže nesplnil podmínky podle odstavce 1 a získal dobu pojištění nejméně

a) 15 let a dosáhl před rokem 2010 věku aspoň 65 let,

b) 16 let a dosáhl v roce 2010 věku aspoň o 5 let vyššího, než je důchodový věk stanovený podle § 32 pro muže stejného data narození,

c) 17 let a dosáhl v roce 2011 věku aspoň o 5 let vyššího, než je důchodový věk stanovený podle § 32 pro muže stejného data narození,

d) 18 let a dosáhl v roce 2012 věku aspoň o 5 let vyššího, než je důchodový věk stanovený podle § 32 pro muže stejného data narození,

e) 19 let a dosáhl v roce 2013 věku aspoň o 5 let vyššího, než je důchodový věk stanovený podle § 32 pro muže stejného data narození,

f) 20 let a dosáhl v období 2014 až 2024 věku aspoň o 5 let vyššího, než je důchodový věk stanovený podle § 32 pro muže stejného data narození,

g) 20 let a dosáhl po roce 2024 věku aspoň o 2 roky vyššího, než je důchodový věk stanovený podle § 32 pro muže stejného data narození.

(3) Pojištěnec, který nesplňuje podmínky stanovené v

a) odstavci 1 písm. g) až k), má nárok na starobní důchod též, jestliže dosáhl důchodového věku po roce 2014 a získal aspoň 30 let doby pojištění uvedené v § 11 a § 13 odst. 1,

b) odstavci 2 písm. b) až g), má nárok na starobní důchod též, jestliže dosáhl věku uvedeného v odstavci 2 písm. b) až g) a získal aspoň 15 let doby pojištění uvedené v § 11 a § 13 odst. 1.

(4) Pojištěnec, který nesplňuje podmínky stanovené v odstavcích 1, 2 nebo 3, má nárok na starobní důchod též, jestliže dosáhl věku 65 let nebo důchodového věku, je-li důchodový věk vyšší než 65 let, a splnil podmínky nároku na invalidní důchod stanovené v § 38 písm. a) nebo b).

(5) Do doby pojištění potřebné pro vznik nároku na starobní důchod podle odstavce 1 písm. b) až k) a odstavce 2 písm. b) až f) se náhradní doby pojištění, s výjimkou náhradních dob pojištění za dobu účasti na pojištění osob uvedených v § 5 odst. 2 písm. c), d) a h), § 102 odst. 5 a 6 a v § 105 odst. 2 a obdobných dob podle předpisů platných před 1. lednem 1996, započítávají pouze v rozsahu 80 %; počet dnů náhradních dob pojištění stanovený podle části věty před středníkem se přitom zaokrouhluje na celé dny směrem nahoru.

Komentář

Potřebná doba pojištění pro získání nároku na starobní důchod se z dřívějších 25 let (pro důchodový věk dosažený před rokem 2010) postupně zvyšuje až do dosažení hranice **nejméně 35 let pro** důchodový věk dosažený v roce **2019 a dále**.

Splnění podmínky získání stanovené doby pojištění se vyžaduje jak u „obecného“, tak u všech dalších typů starobních důchodů, včetně důchodů s nárokem na snížený důchodový věk („hornické“ a „rizikové, zdravotnických záchranářů nebo členů jednotek hasičského záchranného sboru podniku“).

Předčasný starobní důchod (starobní důchod před dosažením důchodového věku)

§ 31

(1) Pojištěnec má nárok na starobní důchod před dosažením důchodového věku, jestliže získal dobu pojištění 40 let a do dosažení důchodového věku mu ode dne, od něhož se starobní důchod přiznává, chybí nejvýše 3 roky. Do doby pojištění potřebné pro vznik nároku na starobní důchod podle předchozí věty se náhradní doby pojištění započítávají v rozsahu podle § 29 odst. 5.

(2) Starobní důchod podle odstavce 1 se přizná nejdříve ode dne podání žádosti o přiznání tohoto důchodu. Za den vzniku nároku na starobní důchod podle odstavce 1 se považuje den, od něhož je tento důchod přiznán.

(3) Přiznání starobního důchodu podle odstavců 1 a 2 vylučuje nárok na starobní důchod podle § 29.

Komentář

S účinností od 1. října 2023 došlo ke zpřísnění podmínek pro přiznání předčasného důchodu, když byla zrušena možnost „odejít“ do předčasného důchodu o 5 roků před dosažením důchodového věku, pokud důchodový věk činí alespoň 63 let a při dosažení věku alespoň 60 let.

S účinností od 1. října 2024 došlo k dalšímu, ještě **závažnějšímu zpřísnění podmínek** pro přiznání **předčasného důchodu**.

Doba pojištění byla z dosavadních (zpravidla) 35 let prodloužena na jednotnou dobu 40 let.

Zároveň je **nově** možné pro tento účel do doby pojištění **započítat i náhradní doby pojištění (§ 12 zákona), uvedené v § 5 odst. 2 písm. c), d) a h) zákona,** tedy pro:

- osoby pečující osobně o dítě ve věku do 4 let,
- osoby pečující osobně o osobu mladší 10 let, která je závislá na pomoci jiné osoby ve stupni I (lehká závislost), nebo o osobu, která je závislá na pomoci jiné osoby ve stupni II (středně těžká závislost) nebo stupni III (těžká závislost) anebo stupni IV (úplná závislost), pokud spolu žijí v domácnosti; podmínka domácnosti se nevyžaduje, jde-li o blízkou osobu nebo asistenta sociální péče podle § 83 odst. 1 zákona č. 108/2006 Sb.,
- osoby pečující o nezletilé nezaopatřené dítě poskytující nezprostředkovanou pěstounskou péči a osoby mající dítě ve svěřenectví podle § 953 občanského zákoníku, pokud toto dítě má nárok na příspěvek na úhradu potřeb dítěte podle zákona o sociálně-právní ochraně dětí, a to nejdéle po dobu 2 let od prvního dne kalendářního měsíce, za který příspěvek na úhradu potřeb dítěte poprvé náleží; podmínka nároku na příspěvek na úhradu potřeb dítěte se považuje za splněnou po dobu, po kterou tento příspěvek nenáleží z důvodu souběhu s důchodem nebo výživným stanoveným soudem

a

v § 102 odst. 5 a 6 zákona a obdobných dob podle předpisů platných před 1. lednem 1996, tedy

- do 30. června 2016 osoby konající vojenskou službu v ozbrojených silách České republiky, které nejsou vojáky z povolání,
- od 1. ledna 2022 do dne zániku pěstounské péče osoby pečující poskytující dítěti nezprostředkovanou pěstounskou péči, je-li těmto osobám vyplácen příspěvek při pěstounské péči podle zákona o sociálně-právní ochraně dětí, pokud tyto osoby měly v den 31. prosince 2021 nárok na odměnu pěstouna podle zákona o sociálně-právní ochraně dětí,

které se započítávají v celém rozsahu.

Ostatní náhradní doby se započítávají pouze v rozsahu 80 %.

Předčasný starobní důchod a přivýdělek od 1. ledna 2026

Poživatel předčasného starobního důchodu má možnost omezené výdělečné činnosti bez hrozby jeho ztráty, která **nastává** při dosažení příjmu, ze **kterého vzniká povinnost platit sociální pojištění.**

Možnosti příjmu v roce 2026:

1. Neomezené pasivní příjmy
2. Příjem z dohody o pracovní činnosti
3. Příjem z dohody o provedení práce
4. Podnikání v předčasném důchodu

1. Neomezené pasivní příjmy

Z pasivních příjmů z kapitálového majetku, z nájmu nebo z ostatních zdanitelných příjmů se neplatí sociální pojištění bez ohledu na výši a strukturu takových příjmů. Ohledně pasivních příjmů nejsou předčasní důchodci **nijak omezeni.**

2. Příjem z dohody o pracovní činnosti

Z dohody o pracovní činnosti se v roce 2026 neplatí sociální pojištění, jestliže bude **hrubá měsíční odměna nižší než 4500 Kč.**

3. Příjem z dohody o provedení práce

Z dohody o provedení práce se v roce 2025 neplatí sociální pojištění, když bude **hrubá měsíční odměna nižší než 12 000 Kč**

4. Podnikání v předčasném důchodu

V případě výkonu samostatné výdělečné činnosti v předčasném důchodu se jedná o výkon vedlejší samostatné výdělečné činnosti, ze které se neplatí sociální pojištění,

jestliže je hrubý zisk (příjem ponížený o související výdaje) **do stanoveného limitu**, který v roce **2026** činí **maximálně částku 117 521 Kč**.

Jakmile předčasný důchodce dosáhne řádného důchodového věku, může již mít libovolný příjem a může i pracovat na klasickou pracovní smlouvu na dobu neurčitou na plný úvazek.

Důchodový věk

§ 32

(1) *Důchodový věk činí*

a) *u mužů 60 let,*

b) *u žen*

1. *53 let, pokud vychovaly alespoň pět dětí,*

2. *54 let, pokud vychovaly tři nebo čtyři děti,*

3. *55 let, pokud vychovaly dvě děti,*

4. *56 let, pokud vychovaly jedno dítě, nebo*

5. *57 let,*

jde-li o pojištěnce narozené před rokem 1936.

(2) *U pojištěnců narozených v období let 1936 až 1973 se důchodový věk stanoví podle přílohy č. 1 k tomuto zákonu. Stanoví-li se důchodový věk s přičtením kalendářních měsíců, považuje se za důchodový věk věk dosažený v posledním přičteném kalendářním měsíci v den, který se číslem shoduje se dnem narození pojištěnce; neobsahuje-li takto určený měsíc takový den, považuje se za důchodový věk ten věk, který je dosažen v posledním dni posledního přičteného kalendářního měsíce.*

(3) *U pojištěnců narozených v období let 1974 až 1988 se důchodový věk stanoví tak, že se k věku 65 let a 8 měsíců přičte takový počet kalendářních měsíců, který se stanoví jako rozdíl v počtu let mezi rokem narození pojištěnce a rokem 1973; ustanovení odstavce 2 věty druhé platí zde obdobně. U pojištěnců narozených po roce 1988 důchodový věk činí 67 let.*

(4) *Podmínka výchovy dítěte pro nárok ženy na starobní důchod je splněna, jestliže žena osobně pečuje nebo pečovala o dítě ve věku do dosažení zletilosti alespoň po dobu deseti roků. Pokud se však žena ujala výchovy dítěte po dosažení osmého roku jeho věku, je podmínka výchovy dítěte splněna, jestliže žena osobně pečuje nebo pečovala o dítě ve věku do dosažení zletilosti aspoň po dobu pěti roků; to však neplatí, pokud žena před dosažením zletilosti dítěte přestala o dítě pečovat. Pokud dítě zemřelo po dosažení 5 let věku, je podmínka výchovy dítěte splněna, jestliže žena osobně pečovala o dítě od jeho narození do jeho úmrtí; ustanovení vět první a druhé tím nejsou dotčena.*

Komentář

Podle úpravy účinné do 31. prosince 2024 činil u pojištěnců narozených po roce 1965 obecný důchodový věk u mužů 65 let (u žen 62 až 65 let podle počtu vychovaných dětí).

S účinností od **1. ledna 2025** u pojištěnců **počínaje rokem narození 1966** dochází k **prodlužování** důchodového věku **65 let o jeden měsíc každý rok**, až pro **ročník 1988, kdy dosáhne důchodový věk 67 let**.

Důchodový věk pro pojištěnce narozené v období od **1936 až 1973** se tak stanoví podle **Přílohy č. 1 k zákonu č. 155/1995 Sb.:**

„Důchodový věk pojištěnců narozených v období let 1936 až 1973 činí u

mužů		žen s počtem vychovaných dětí				
Rok narození		0	1	2	3 a 4	5 a více
1936	60r+2m	57r	56r	55r	54r	53r
1937	60r+4m	57r	56r	55r	54r	53r
1938	60r+6m	57r	56r	55r	54r	53r
1939	60r+8m	57r+4m	56r	55r	54r	53r
1940	60r+10m	57r+8m	56r+4m	55r	54r	53r
1941	61r	58r	56r+8m	55r+4m	54r	53r
1942	61r+2m	58r+4m	57r	55r+8m	54r+4m	53r
1943	61r+4m	58r+8m	57r+4m	56r	54r+8m	53r+4m
1944	61r+6m	59r	57r+8m	56r+4m	55r	53r+8m
1945	61r+8m	59r+4m	58r	56r+8m	55r+4m	54r
1946	61r+10m	59r+8m	58r+4m	57r	55r+8m	54r+4m
1947	62r	60r	58r+8m	57r+4m	56r	54r+8m
1948	62r+2m	60r+4m	59r	57r+8m	56r+4m	55r
1949	62r+4m	60r+8m	59r+4m	58r	56r+8m	55r+4m
1950	62r+6m	61r	59r+8m	58r+4m	57r	55r+8m
1951	62r+8m	61r+4m	60r	58r+8m	57r+4m	56r
1952	62r+10m	61r+8m	60r+4m	59r	57r+8m	56r+4m
1953	63r	62r	60r+8m	59r+4m	58r	56r+8m
1954	63r+2m	62r+4m	61r	59r+8m	58r+4m	57r
1955	63r+4m	62r+8m	61r+4m	60r	58r+8m	57r+4m
1956	63r+6m	63r+2m	61r+8m	60r+4m	59r	57r+8m
1957	63r+8m	63r+8m	62r+2m	60r+8m	59r+4m	58r
1958	63r+10m	63r+10m	62r+8m	61r+2m	59r+8m	58r+4m
1959	64r	64r	63r+2m	61r+8m	60r+2m	58r+8m
1960	64r+2m	64r+2m	63r+8m	62r+2m	60r+8m	59r+2m
1961	64r+4m	64r+4m	64r+2m	62r+8m	61r+2m	59r+8m
1962	64r+6m	64r+6m	64r+6m	63r+2m	61r+8m	60r+2m
1963	64r+8m	64r+8m	64r+8m	63r+8m	62r+2m	60r+8m
1964	64r+10m	64r+10m	64r+10m	64r+2m	62r+8m	61r+2m
1965	65r	65r	65r	64r+8m	63r+2m	61r+8m
1966	65r+1m	65r+1m	65r+1m	65r+1m	63r+8m	62r+2m
1967	65r+2m	65r+2m	65r+2m	65r+2m	64r+2m	62r+8m
1968	65r+3m	65r+3m	65r+3m	65r+3m	64r+8m	63r+2m
1969	65r+4m	65r+4m	65r+4m	65r+4m	65r+2m	63r+8m
1970	65r+5m	65r+5m	65r+5m	65r+5m	65r+5m	64r+2m
1971	65r+6m	65r+6m	65r+6m	65r+6m	65r+6m	64r+8m
1972	65r+7m	65r+7m	65r+7m	65r+7m	65r+7m	65r+2m
1973	65r+8m	65r+8m	65r+8m	65r+8m	65r+8m	65r+8m“

Pro pojištěnce narozené v letech **1974 až 1988** se důchodový věk stanoví tak, že se k věku 65 let a 8 měsíců u všech pojištěnců stejně přičte takový počet kalendářních měsíců, který se stanoví jako rozdíl v počtu let mezi rokem narození pojištěnce a rokem 1973.

1974	65r a 8 měsíců + 1 měsíc
1975	65r a 8 měsíců + 2 měsíce
1976	65r a 8 měsíců + 3 měsíce
1987	65r a 8 měsíců + 14 měsíců
1988	65r a 8 měsíců + 15 měsíců

Důchodový věk je zastropován tak, že u pojištěnců narozených **po roce 1988** důchodový věk činí **67 let a dál se již nezvyšuje.**

1989 67roků

1990 67 roků.

Tato úprava obecného důchodového věku se promítne i do stanovení osobního důchodového věku oprávněných osob podle § 37b a § 37c zákona („hornický důchod“). Postupně se tak bude o stejné měsíce zvyšovat i osobní důchodový věk u hornických důchodů, **při zachování snížení o sedm let.**

Výše starobního důchodu od 1. ledna 2026

Základní úprava

§ 33

(1) Výše základní výměry starobního důchodu činí 10 % průměrné mzdy měsíčně (4900 Kč).¹⁾

(2) Výše procentní výměry starobního důchodu se stanoví procentní sazbou z výpočtového základu podle doby pojištění získané do vzniku nároku na tento důchod a podle doby pojištění získané po vzniku nároku na tento důchod. Do doby pojištění získané do 18 let věku a po vzniku nároku na starobní důchod se nezahrnují náhradní doby pojištění. Procentní výměra starobního důchodu včetně zvýšení podle § 34a činí nejméně částku ve výši základní výměry starobního důchodu.

§ 34

(1) Výše procentní výměry starobního důchodu, na který vznikl nárok podle § 29 odst. 1 až 3, činí za každý celý rok doby pojištění získané do vzniku nároku na tento důchod,

a) spadá-li rok přiznání důchodu do období před rokem 2026, 1,5 % výpočtového základu měsíčně,

b) je-li rokem přiznání důchodu rok 2026, 1,495 % výpočtového základu měsíčně,

c) je-li rokem přiznání důchodu rok 2027, 1,490 % výpočtového základu měsíčně,

d) je-li rokem přiznání důchodu rok 2028, 1,485 % výpočtového základu měsíčně,

e) je-li rokem přiznání důchodu rok 2029, 1,480 % výpočtového základu měsíčně,

f) je-li rokem přiznání důchodu rok 2030, 1,475 % výpočtového základu měsíčně,

g) je-li rokem přiznání důchodu rok 2031, 1,470 % výpočtového základu měsíčně,

h) je-li rokem přiznání důchodu rok 2032, 1,465 % výpočtového základu měsíčně,

i) je-li rokem přiznání důchodu rok 2033, 1,460 % výpočtového základu měsíčně,

j) je-li rokem přiznání důchodu rok 2034, 1,455 % výpočtového základu měsíčně,

k) spadá-li rok přiznání důchodu do období po roce 2034, 1,450 % výpočtového základu měsíčně.

(2) Do doby pojištění se pro účely odstavce 1 započítávají náhradní doby pojištění pouze v rozsahu 80 %, s výjimkou náhradních dob pojištění za dobu účasti

¹⁾ **nařízení vlády č. 365/2025 Sb.**, o výši všeobecného vyměřovacího základu za rok 2024, přepočítacího koeficientu pro úpravu všeobecného vyměřovacího základu za rok 2024, redukčních hranic pro stanovení výpočtového základu pro rok 2026, základní výměry důchodu stanovené pro rok 2026, nejnižších částek procentních výměr důchodů pro rok 2026 a o zvýšení důchodů v roce 2026

na pojištění osob uvedených v § 5 odst. 2 písm. c), d), h) a j), § 102 odst. 5 a 6 a v § 105 odst. 2 a obdobných dob podle předpisů platných před 1. lednem 1996; počet dnů náhradních dob pojištění stanovený podle části věty před středníkem se přitom zaokrouhluje na celé dny směrem nahoru.

(3) Výše procentní výměry starobního důchodu stanovená podle odstavce 1 se zvyšuje pojištěnci, který splnil podmínky nároku na starobní důchod podle § 29 odst. 1 nebo § 29 odst. 3 písm. a) a po vzniku nároku na tento důchod vykonával výdělečnou činnost a nepobíral přitom starobní důchod ani invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně, za každých 90 kalendářních dnů této výdělečné činnosti o 1,5 % výpočtového základu. Doba kratší než 90 kalendářních dnů, která nebyla zhodnocena podle předchozí věty jako doba pojištění, se přičte k době pojištění získané do vzniku nároku na starobní důchod, pokud se tak získá celý rok doby pojištění, a to v rozsahu potřebném pro toto přičtení; na žádost pojištěnce se procentní výměra starobního důchodu nezvýší podle věty první a doba výdělečné činnosti uvedená ve větě první se přičte k době pojištění získané do vzniku nároku na tento důchod, a to v rozsahu uvedeném v žádosti pojištěnce. Za výkon výdělečné činnosti se pro účely zvýšení procentní výměry starobního důchodu nepovažují doby pracovního volna bez náhrady příjmu a neomluvené nepřítomnosti v práci a doby uvedené v § 16 odst. 4 větě třetí písm. a).

(4) Výše procentní výměry starobního důchodu stanovená podle odstavce 1 se zvyšuje pojištěnci, který splnil podmínky nároku na starobní důchod podle § 29 odst. 1 nebo § 29 odst. 3 písm. a) a po vzniku nároku na tento důchod vykonával výdělečnou činnost a pobíral přitom starobní důchod ve výši poloviny podle § 37 odst. 1, za každých 180 kalendářních dnů této výdělečné činnosti o 1,5 % výpočtového základu. Ustanovení odstavce 3 věty třetí platí zde obdobně.

(5) Výše procentní výměry starobního důchodu stanovená podle odstavce 1 se zvyšuje pojištěnci, který splnil podmínky nároku na starobní důchod podle § 29 odst. 2 nebo § 29 odst. 3 písm. b) a po vzniku nároku na tento důchod vykonával výdělečnou činnost a nepobíral přitom starobní důchod ani invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně, za každý celý rok doby pojištění získané do dosažení doby pojištění potřebné pro vznik nároku na starobní důchod podle § 29 odst. 1 nebo § 29 odst. 3 písm. a) o 1,5 % výpočtového základu; po dosažení doby pojištění potřebné pro vznik nároku na starobní důchod podle § 29 odst. 1 nebo § 29 odst. 3 písm. a) se výše procentní výměry starobního důchodu zvyšuje podle odstavce 3.

(6) Pokud pojištěnec, který splnil podmínky nároku na starobní důchod podle § 29 odst. 1 nebo § 29 odst. 3 písm. a), po vzniku nároku na tento důchod vykonával výdělečnou činnost a pobíral přitom invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně nebo plný invalidní důchod, přičte se doba této výdělečné činnosti k době pojištění získané do vzniku nároku na starobní důchod. Nezhodnocený zbytek doby výdělečné činnosti vykonávané po roce 2009 po vzniku nároku na starobní důchod bez pobírání starobního důchodu ani invalidního důchodu, který nebyl přičten podle odstavce 3 věty druhé, se přičte v potřebném rozsahu k době výdělečné činnosti uvedené v odstavci 3, pokud se tak získá ucelený úsek výdělečné činnosti potřebný podle odstavce 3 pro zvýšení procentní výměry starobního důchodu.

(7) Pokud pojištěnec se sníženým důchodovým věkem splnil podmínky nároku na starobní důchod podle § 29 odst. 1 nebo § 29 odst. 3 písm. a) a v období od vzniku nároku na starobní důchod do dosažení důchodového věku stanoveného podle § 32 vykonával výdělečnou činnost a nepobíral přitom starobní důchod, procentní výměra starobního důchodu se za dobu této výdělečné činnosti podle odstavce 3 nezvyšuje a doba této výdělečné činnosti se přičte k době pojištění získané do vzniku nároku na

starobní důchod. Vykonával-li pojištěnec uvedený ve větě první v období uvedeném ve větě první výdělečnou činnost a pobíral přitom starobní důchod ve výši poloviny, zvýšení procentní výměry podle odstavce 3 nenáleží. Pro zvýšení procentní výměry za dobu výdělečné činnosti vykonávané po dosažení důchodového věku stanoveného podle § 32 platí ustanovení odstavců 3, 4 a 6 obdobně. Sníženým důchodovým věkem se rozumí důchodový věk stanovený podle § 37c odst. 1, § 37e, § 74 a § 74a nebo podle nařízení vlády o stanovení důchodového věku a přepočtu starobních důchodů některých horníků, kteří začali vykonávat své zaměstnání před rokem 1993.

(8) Celým rokem doby pojištění se pro účely tohoto zákona rozumí 365 kalendářních dnů.

(9) Pokud pojištěnec vykonával po vzniku nároku na starobní důchod výdělečnou činnost a procentní výměra starobního důchodu se zvyšuje podle odstavců 3 až 6, zvyšuje se podle odstavců 3 až 6 procentní výměra před úpravou podle § 33 odst. 2 věty třetí.

Komentář

Minimální výše důchodů od 1. ledna 2026¹

Výše základní výměry starobního, invalidního, vdovského, vdoveckého a sirotčího důchodu pro rok **2026 činí 4 900 Kč.**

Nejnižší částka procentní výměry důchodu pro rok 2026 činí

- u starobního důchodu nebo invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně částku 4 900 Kč,
- u invalidního důchodu pro invaliditu prvního stupně částku 1 634 Kč,
- u invalidního důchodu pro invaliditu druhého stupně, vdovského nebo vdoveckého důchodu částku 2 450 Kč,
- d) u sirotčího důchodu částku 1 960 Kč.

Změna výpočtu od roku 2026

Podle nových pravidel se začnou důchody poprvé počítat od **ledna 2026** a každý rok dojde k mírnému zpřísnění výpočtu:

Započítávání výdělků do první redukční hranice se postupně sníží z dosavadních 100 % na 90 %. První snížení bude v roce 2026 na úroveň 99 % a následovat bude tempo snižování o 1 % každý další rok.

Váha dob pojištění při počítání důchodu bude nižší, konkrétně se zápočet výpočtového základu postupně sníží z dosavadních 1,5 % za rok pojištění na 1,45 %. První snížení bude v roce 2026 na úroveň 1,495 % a následovat bude tempo o 0,005 % každý další rok.

Po roce 2036 má být výpočet důchodů stejný, k dalšímu snižování zápočtu výdělků a dob pojištění nemá již docházet.

Důchody, které již byly dříve přiznány nebo budou přiznány do konce roku 2025, nebudou touto změnou nijak ovlivněny.

Sleva na pojistném pro pracující důchodce

Od 1. ledna 2025 poživateli starobního důchodu, který při jeho pobírání vykonává výdělečnou činnost, již nepřísluší zvyšování procentní výměry důchodu za odpracované dny. Přísluší mu však sleva na sociálním pojištění ve výši 6,5 % z vyměřovacího základu. Sleva se týká zaměstnanců i OSVČ, kteří dosáhli důchodového věku a získali nárok na výplatu starobního důchodu v plné výši.

Sleva pro důchodce zaměstnance

Zaměstnanec (poživatel starobního důchodu) má nárok na slevu na pojistném ve výši 6,5 % ze svého vyměřovacího základu, a to od měsíce, ve kterém splnil stanovené podmínky. **Slevu musí uplatnit u svého zaměstnavatele** za kalendářní

měsíc, v němž o slevu žádá, i za následující měsíce. Za den uplatnění nároku na slevu na pojistném se považuje den, ve kterém zaměstnanec prokázal zaměstnavateli splnění uvedených podmínek, a to doložením rozhodnutí o přiznání starobního důchodu a čestného prohlášení o nároku na výplatu starobního důchodu v plné výši nebo potvrzení plátce důchodu o pobírání starobního důchodu v plné výši s uvedením dne, od něhož výplata starobního důchodu v plné výši náleží. ČSSZ nemůže zaměstnavatelům tyto skutečnosti potvrzovat přímo z důvodu ochrany osobních údajů, navíc není jediným plátcem starobních důchodů.

Slevu nemůže zaměstnanec uplatnit zpětně. Pokud však zaměstnanec u zaměstnavatele nárok na slevu neuplatnil za kalendářní měsíc, v němž byly splněny podmínky nároku na slevu na pojistném, považuje se pojistné ve výši slevy, které zaměstnanec zaplatil, za přeplatek na pojistném (přeplatek nevzniká za kalendářní měsíce, které byly zhodnoceny jako pojistné doby pro přiznání důchodu). Přeplatek vrátí zaměstnanci na základě jeho písemné žádosti příslušná správa sociálního zabezpečení. Žádost zaměstnance musí být doložena potvrzením zaměstnavatele o výši vyměřovacích základů zaměstnance a o skutečnosti, zda byla zaměstnancem uplatněna sleva na pojistném za jednotlivé kalendářní měsíce, které zaměstnanec v žádosti o toto potvrzení uvedl. Zaměstnavatel má povinnost toto potvrzení vydat do 8 dnů ode dne obdržení žádosti.

Sleva pro důchodce OSVČ

Osoby samostatně výdělečně činné (OSVČ) mají nárok na slevu 6,5 % **ze sociálního pojištění za předchozí kalendářní rok**, pokud tyto dvě podmínky splnily v daném kalendářním roce alespoň po **jeden celý kalendářní měsíc**. Pokud má OSVČ nárok na výplatu starobního důchodu pouze v některých měsících roku (nárok na výplatu důchodu vznikl v průběhu roku), má nárok na slevu na pojistném pouze z poměrné části vyměřovacího základu (ročního), tzn. podle počtu měsíců, ve kterých vykonávala samostatnou výdělečnou činnost a splňovala podmínky pro nárok na slevu.

OSVČ budou uplatňovat slevu vždy na přehledu o příjmech a výdajích OSVČ (dále jen „přehled“). Poprvé tak slevu uplatní v roce 2026, kdy budou podávat přehled za kalendářní rok 2025.

Výchovné

§ 34a

(1) *Výše procentní výměry starobního důchodu, na který vznikl nárok podle § 29 odst. 1 až 4 nebo podle § 31, se na žádost zvyšuje ode dne, od něhož se tento důchod přiznává, za každé dítě, které pojištěnec vychoval.*

(2) *Zvýšení za 1 vychované dítě činí od 1. ledna 2023 částku 500 Kč měsíčně.*

(3) *Dítě se pro účely zvýšení procentní výměry starobního důchodu podle odstavce 1 (dále jen „zvýšení za vychované dítě“) považuje za vychované, jsou-li splněny podmínky výchovy dítěte podle § 32 odst. 4; tyto podmínky platí i v případě, že o dítě osobně pečuje nebo pečoval muž. Výchovu téhož dítěte nelze pro účely zvýšení za vychované dítě současně započítat více osobám; vychovávalo-li dítě více osob, přihlíží se k výchově dítěte jen u té osoby, která o dítě osobně pečovala v největším rozsahu. Při zvýšení za vychované dítě se přihlíží jen k výchově toho dítěte, které jako vychované pojištěnec uvedl v žádosti o přiznání starobního důchodu; není-li tato podmínka splněna, zvýšení za vychované dítě nenáleží.*

(4) *Zvýšení za vychované dítě nenáleží, pokud se pojištěnec vůči dítěti dopustil jako pachatel, spolupachatel nebo účastník úmyslného trestného činu proti životu a zdraví, proti svobodě a právům na ochranu osobnosti, proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti nebo proti rodině a dětem podle trestního zákoníku nebo*

obdobných úmyslných trestných činů podle dříve platných právních předpisů.

Komentář

U „výchovního“ se, částka za 1 vychované dítě pro rok 2025 zvýšila na 503 Kč³.

Pro rok 2026 zůstává úprava „výchovního“ beze změn.

Výše předčasného starobního důchodu

S účinností od 1. října 2023 došlo ke zpřísnění výpočtu procentní výměry předčasného důchodu (§ 36 odst. 2, 3).

§ 36

(2) Výše procentní výměry starobního důchodu, na který vznikl nárok podle § 31, se stanoví podle § 34 odst. 1 s tím, že tato výše se snižuje za každých i započatých 90 kalendářních dnů z doby ode dne, od kterého se přiznává starobní důchod, do dosažení důchodového věku o 1,5 % výpočtového základu; výše procentní výměry po tomto snížení však nesmí být nižší, než je částka uvedená v § 33 odst. 2 větě třetí.

(3) Výše procentní výměry starobního důchodu stanovená podle odstavce 1 se pojištěnci, který po vzniku nároku na tento důchod do dosažení důchodového věku vykonával výdělečnou činnost a nepobíral přitom starobní důchod ani invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně, přepočte po skončení této výdělečné činnosti na žádost tak, že se doba této výdělečné činnosti po dni, od kterého byl přiznán starobní důchod, přičte k době pojištění získané do vzniku nároku na tento důchod a současně se o tuto dobu zkrátí doba, za kterou se snižovala výše procentní výměry starobního důchodu podle odstavce 1. Pro zvýšení procentní výměry za dobu výdělečné činnosti vykonávané po dosažení důchodového věku platí ustanovení § 34 odst. 2 až 4 obdobně.

Komentář

Oproti předchozí úpravě se tak zpřísnila výše sankce za odchod do starobního důchodu před dosažením svého důchodového věku tím, že se sjednotila na výši 1,5 % výpočtového základu za každých i započatých 90 dnů. Sankce snížení procentní výměry tak může dosáhnout až 18 %, při využití nejzazší doby 3 roků. Pokud však pojištěnec po přiznání předčasného důchodu bude pokračovat ve výdělečné činnosti (s odvodem sociálního pojištění) a nebude přiznaný důchod pobírat (stejně jako invalidní pro třetí stupeň invalidity), započte se mu tato doba do „chybějící“ doby, čímž se sankce sníží či dokonce může „smazat“ celá.

Poloviční krácení za předčasnost při získání 45 let pojištění od 1. ledna 2026

36 odst. 1

Výše procentní výměry starobního důchodu, na který vznikl nárok podle § 31 pojištěnci, který získal aspoň 45 let doby pojištění, se stanoví podle § 34 odst. 1 s tím, že tato výše se snižuje za každých i započatých 90 kalendářních dnů z doby ode dne, od kterého se přiznává starobní důchod, do dosažení důchodového věku o 0,75 % výpočtového základu; výše procentní výměry po tomto snížení však nesmí být nižší, než je částka stanovená podle § 33 odst. 2 věty třetí. Do doby pojištění se pro tyto účely započítávají pouze doby pojištění uvedené v § 11, § 13 s výjimkou doby studia před dosažením věku 18 let, § 102 odst. 2, § 102a odst. 3, § 102b a § 103 a

³ § 4 nařízení vlády č. 282/2024 Sb., o výši všeobecného vyměřovacího základu za rok 2023, přepočítacího koeficientu pro úpravu všeobecného vyměřovacího základu za rok 2023, redukčních hranic pro stanovení výpočtového základu pro rok 2025, základní výměry důchodu stanovené pro rok 2025 a částky zvýšení za vychované dítě pro rok 2025 a o zvýšení důchodů v roce 2025

náhradní doby pojištění za dobu účasti na pojištění osob uvedených v § 5 odst. 2 písm. c), d), h) a j), § 102 odst. 5 a 6 a § 102a odst. 1 a obdobné doby podle předpisů platných před 1. lednem 1996

Komentář

Podle úpravy účinné od 1. ledna 2026 se pojištěnec, který se rozhodne pro odchod do předčasného starobního důchodu a získal **45 let doby pojištění**, výpočtový základ bude krácen pouze o 0,75 % místo plného krácení o 1,5 % za každých i započatých 90 dnů předčasnosti.

Do doby pojištění 45 let se započítává pouze výdělečná činnost a náhradní doby pojištění, které jsou spojeny s fyzickou aktivitou: péče o dítě, péče o závislou osobu a základní vojenská služba.

Do doby pojištění 45 let se tak nezapočítává například doba vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání, pobírání invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně, pobírání dávek nemocenského pojištění po skončení zaměstnání nebo doba jakéhokoliv studia.

Změna se týká pouze důchodů s datem přiznání po roce 2025.

2. Zvláštní ustanovení o starobním důchodu některých pracujících v hornictví (§ 37b, § 37c)

§ 37b

(1) Ustanovení tohoto dílu se vztahují na pojištěnce, kteří

a) před 1. říjnem 2016 začali vykonávat zaměstnání v hornictví se stálým pracovištěm pod zemí v hlubinných dolech (dále jen "zaměstnání v hlubinném hornictví") a

b) v zaměstnání v hlubinném hornictví odpracovali celkem aspoň

1. 3 300 směn, popřípadě, jde-li o zaměstnání v hlubinném hornictví v uranových dolech, 2 200 směn,

nebo

2. 3 081 směn, pokud zaměstnání v hlubinném hornictví skončilo z důvodu dosažení nejvyšší přípustné expozice, popřípadě, jde-li o zaměstnání v hlubinném hornictví v uranových dolech, 1 981 směn, pokud toto zaměstnání skončilo z důvodu dosažení nejvyšší přípustné expozice.

(2) Směnou v zaměstnání v hlubinném hornictví za dobu po 31. prosinci 1992 se rozumí taková směna, v níž pojištěnec vykonával zaměstnání v hlubinném hornictví po převážnou část pod zemí. Počet směn v zaměstnání v hlubinném hornictví za dobu před 1. lednem 1993 se zjistí tak, že počet kalendářních dnů zaměstnání v hlubinném hornictví, které bylo podle právních předpisů účinných před tímto dnem zařazeno mezi zaměstnání I. pracovní kategorie zakládající nárok na starobní důchod při dosažení věku aspoň 55 let, se vynásobí koeficientem 0,6 a zaokrouhlí směrem nahoru.

(3) Ustanovení tohoto dílu se nevztahují na pojištěnce, jimž byl při přiznání starobního důchodu důchodový věk stanoven podle prováděcího právního předpisu vydaného podle § 107 odst. 2.

Komentář k § 37b

Ustanovení § 37b odst. 1 vymezuje okruh oprávněných osob.

Oprávněné osoby definuje tak, že se musí jednat o osobu, která v určené době vstoupila do zaměstnání v hornictví se stálým pracovištěm pod zemí v hlubinných dolech (dále jen "zaměstnání v hlubinném hornictví") a v takovém

zaměstnání **odpracovala stanovený počet směn**). Stanovené podmínky musí být **splněny současně**, jinak se o oprávněnou osobu jednat nebude.

Určená doba

Úprava písm. a)

stanoví, jako podmínku, že zaměstnání v hlubinném hornictví muselo být **započato před 1. říjnem 2016**, tedy **před nabytím účinnosti této právní úpravy**. Přitom není rozhodné, zda výkon takového zaměstnání trval nepřetržitě, či byl přerušován, dostačující je prostý fakt vstupu do uvedeného zaměstnání **nejpozději dne 30. září 2016**.

Časové vymezení vstupu do preferovaných zaměstnání vytváří hranici, která znemožňuje vztáhnout navrhovanou úpravu na osoby, které toto zaměstnání začnou vykonávat počínaje 1. říjnem 2016. Stanovením této podmínky je vyjádřen fakt, že tato právní úprava je výjimečná s ohledem na zdravotní dopady a současnou situaci v hlubinném hornictví se značně nepříznivou perspektivou.

Doba, do kdy lze splnit stanovený počet směn v zaměstnání v hlubinném hornictví, není žádným způsobem omezena.

Zaměstnání v hlubinném hornictví

je definováno jako **zaměstnání v hornictví se stálým pracovištěm pod zemí v hlubinných dolech**.

Na rozdíl od úpravy nařízení vlády č. 363/2009 Sb., již neobsahuje přímý odkaz na původní předpisy. Konkrétní druh výkonu práce (konkrétní povolání) nemůže však být libovolný, neboť musí odpovídat pracovní činnosti a názvu povolání obsažených v Národní soustavě povolání. Vždy však **musí být splněna podmínka, že pracoviště, na kterém se práce vykonává, musí mít charakter stálého pracoviště pod zemí v hlubinných dolech**. Do tohoto osobního rozsahu nebudou tudíž spadat zaměstnanci hlubinných dolů, kteří sice (zpravidla jen občas) fárají, ale nemají stálé pracoviště pod zemí.

Počet směn

úprava písm. b)

stanoví **počet odpracovaných směn v zaměstnání v hlubinném hornictví**, který je potřebný pro vznik nároku. Je stanoven jak obecně, tak speciálně pro případy, kdy jeho výkon musel být ukončen pro naplnění nejvyšší přípustné expozice.

Obecně platí, že pro nárok musí být v **zaměstnání v hlubinném hornictví odpracováno alespoň, tedy nejméně, 3 300 směn, případně 2 200 směn v uranových dolech**.

Pokud však výkon zaměstnání v hlubinném hornictví musel být ukončen z důvodu dosažení nejvyšší přípustné expozice, činí potřebný počet směn **nejméně 3 081 směn**, popřípadě, jde-li o zaměstnání v hornictví v uranových dolech, **1 981 směn**. Tím byla zohledněna skutečnost, že v mimořádných případech, jak při přepočtu vykázané doby před 1. lednem 1993 na směny, tak pro období po 31. prosinci 1992, mohla státem stanovená nejvyšší přípustná expozice (zejména „uranová“ 2 100 směn) způsobit porušení objektivitu zápočtu odpracovaných směn. Proto byly v této úpravě použity postupy z roku 2006 při řízení o odstraňování tvrdosti při rozhodování o „hornických důchodech“ (Dodatek č. 4 k Příkazu ministra č. 30/2006).

Tato úprava je obdobná jako u nařízení vlády č. 363/2009 Sb., o stanovení důchodového věku a přepočtu starobních důchodů některých horníků.

Ustanovení § 37b odst. 2 stanoví, jaké směny lze považovat za směny v zaměstnání v hlubinném hornictví, a to v závislosti na období, ve kterém byly odpracovány.

Pokud byly odpracovány **po 31. prosinci 1992** (po zrušení pracovních kategorií), lze započítat pouze **skutečně odpracované směny** v tomto zaměstnání, přičemž platí podmínka, že jako odpracovaná směna se bude hodnotit pouze ta směna, v níž byla práce konána pod zemí po **převážnou část směny**. Důvody, proč nebyla nebo nemohla být odpracována směna po převážnou část pod zemí, nebudou rozhodné; rozhodný bude pouze objektivní stav odpracování převážné části směny pod zemí. **Za odpracovanou směnu se nebude považovat ani překážka v práci** (například dočasná pracovní neschopnost, dovolená apod.), po kterou nebyla konána práce pod zemí.

Pro hodnocení počtu směn v zaměstnání v hlubinném hornictví **před 1. lednem 1993 se použijí předpisy účinné před 1. lednem 1993** (shodně jako v nařízení vlády č. 363/2009 Sb.), kdy bylo zaměstnání v (hlubinném) hornictví definováno jako zaměstnání v hornictví se stálým pracovištěm pod zemí v hlubinných dolech, které bylo podle § 14 odst. 2 písm. a) a § 21 odst. 1 zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění zákona č. 235/1992 Sb., zařazeno mezi zaměstnání I. pracovní kategorie, zakládající nárok na starobní důchod při dosažení věku 55 let. Muselo se tak jednat o zaměstnání, v nichž se vykonávají soustavně a v průběhu kalendářního měsíce převážně práce rizikové, při kterých dochází k častým a trvalým poruchám zdraví pracujících působením škodlivých fyzikálních a chemických vlivů, a tyto práce musely být vykonávány v hornictví se stálým pracovištěm pod zemí v hlubinných dolech. Do 31. května 1992 (podle § 1 odst. 1 a 2, přílohy č. 1 část první, bod 1 a přílohy č. 2 nařízení vlády č. 117/1988 Sb., o zařazování zaměstnání do I. a II. pracovní kategorie pro účely důchodového zabezpečení, ve znění platném ke dni 31. května 1992), byla jako zaměstnání v hornictví se stálým pracovištěm pod zemí v hlubinných uhelných, uranových a ostatních rudných a nerudných dolech, včetně jejich výstavby a rekonstrukce a geologického průzkumu, zařazena zaměstnání uvedená v následujícím seznamu:

Seznam zaměstnání

1. pracovní kategorie v hornictví se stálým pracovištěm pod zemí v hlubinných dolech s popisem činnosti a uvedením příslušného resortu:

1. Důlní elektromontér

A, B, C, D, E, F, G

Řízení a provádění montáží rozvodů a zařízení rozvodu vysokonapěťové (niskonapěťové) sítě slaboproudých rozvodů, elektrických spotřebičů, periodických a kontrolních měření, signalizačního zařízení, telefonní a dispečerské sítě, včetně oprav a údržby prováděné v dole.

2. Důlní zámečník

A, B, C, D, E, F, G

Řízení a provádění montáží, demontáží a oprav důlních mechanismů v rámci opravářských cyklů, preventivních prohlídek, běžných a středních oprav a odstraňování provozních poruch, včetně obráběcích a svářečských prací v dole. Montáže a demontáže strojních zařízení pro jejich dopravu

3. Horník-dělník, vrtný dělník, vzorkař, dělník v geologickém průzkumu, karotážník

A, B, C, D, E, F, G,

Provádění a spolupráce u prací v údržbě důlních děl, výztuže, výstroje větrných a protiprašných objektů a zařízení, protipožárních a protivýbuchových uzávěr a preventivní protipožární ochrany. Jednoduché práce, obsluha a údržba důlních zařízení, práce v oboru důlního měřictví, větrání a geologie, vrtačí práce, karotážní měření a perforační práce na vrtech, pomocné stělmistrovské práce, výdej výbušnin,

odběr a měření vzorků a ovzduší, obsluha a zabezpečování vertikální a horizontální dopravy, plenění výztuže a výstroje, obsluha seismických automatických stanic v dole.

4. Horník, vrtač, střelmistr, strojník báňského zařízení při ražení (s obsluhou v podzemí) A, B, C, D, E, F, G,

Provádění prací a spolupráce při dobývání rud, uhlí a ostatních nerudných surovin překopů, chodeb a prorážek, dopravě těživa a materiálu, báňské údržbě důlních děl, střelmistrovských prací, prací při vrtném procesu, karotážní měření a perforační práce na vrtech, plenění výztuže a výstroje. Provádění speciálních prací a práce s dobývací a razicí technikou v dole. Ověřování a zavádění nových racionalizačních postupů v dolech. Řízení, obsluha a kontrola kompresorů, dmychadel a těžních strojů

5. Báňský záchranář A,

Veškeré záchranářské práce v báňském průmyslu, související jak s přípravou likvidací důlních nehod a odstraňování jejich následků, tak i jejich prevencí

6. Žák středního odborného učiliště hornického A, B,

Pravidelné provádění veškerých prací podle učebního plánu v období odborného rozvoje na vybraných pracovištích v dole.

7. Revírník, mistr důlní, vrtmistr, směnový technik, mechanik-elektromechanik úseku, mistr strojní a elektroúdržby v dole A, B, C, D, E, F,

Organizace a řízení výroby a údržby na svěřených těžebních a přípravných pracovištích v dole. Řízení a odpovědnost za udržování strojního zařízení v provozuschopném stavu v dole.

8. Směnový technik hlavní a obvodní báňské záchranné stanice (samostatný odborný provozně technický pracovník) A,

Řízení činnosti pohotovostního záchranného sboru a při zásazích výkon zpravidla funkce směnového velitele akce.

9. Vedoucí úseku (pole), vrchní mistr (naddůlní) A, B, C, D, E, F,

Komplexní řízení báňského úseku v dole a přímé řízení práce revírníků a mechaniků úseku v dole.

10. Mistr odborné výchovy pro důl A, B,

Organizace a bezprostřední řízení praktického výcviku žáků středního odborného učiliště hornického na pracovištích v dole.

11. Skladník výbušnin v dole A,

Zajišťování správné a bezpečné manipulace s výbušninami a jejich bezpečné uložení v dole.

12. Provozní inženýr (úseku) A,

Komplexní zajišťování a provádění provozního a technického dozoru, včetně inspekce v uranovém dole.

Od 1. června 1992, kdy nabyt účinnosti zákon č. 235/1992 Sb., o zrušení pracovních kategorií, se jako doba zaměstnání IAA kategorie, za dobu před 1. lednem 1993, započítávala doba výkonu práce podle popisu pracovní činnosti uvedeného v příslušném resortním seznamu a další doby za podmínek a v rozsahu stanovených v předpisech platných před 1. červnem 1992. Zaměstnavatelské organizace byly i nadále povinny pro tyto účely vést příslušnou evidenci. Jako doba zaměstnání v (hlubinném) hornictví se tak započítávaly nejen odpracované směny, ale i další určité situace (doby) podrobně specifikované v nařízení vlády č. 17/1988 Sb., o zařazování zaměstnání do I. a II. pracovní kategorie pro účely důchodového zabezpečení, a z náhradních dob (za podmínky tzv. bezprostřední obklopenosti)

pouze doba, po kterou měl občan nárok na nemocenské nebo podporu při ošetřování člena rodiny.

Pro srovnání obou období musel být stanoven převodní klíč. Zjištěním ministerstva práce a sociálních věcí u stávajících hornických zaměstnavatelů (pro účely nařízení vlády) podle výpisů z jejich personálních evidencí se jako adekvátní převodní klíč ukázal poměr „220 odfáraných směn/kalendářní rok“, tedy koeficient po zaokrouhlení **0,6**.

Podle tohoto klíče se celková doba vykázaná před rokem 1993 jako zaměstnání v hornictví (IAA) převede na směny tak, že součet vykázaných (kalendářních) dnů za období před rokem 1993 se vynásobí koeficientem 0,6 a zaokrouhlí se směrem nahoru.

Pro příklad:

Doba vykázaná I AA hlubinné doly do 31. prosince 1992 (kalendářní dny)

2.1.1992 až 31.12.1992 364 dnů

$364 \times 0,6 = 218,6 = \mathbf{219 \text{ směn v zaměstnání v hlubinném hornictví}}$

Převedený počet směn za období před rokem 1993 se pak sečte s vykázaným počtem směn po roce 1992 a jejich součet pak činí výsledný počet směn vykonaných v zaměstnání v hlubinném hornictví.

Úprava odst. 3 stanoví, že se **tato úprava nevztahuje** na ty horníky, jimž byl při přiznání starobního důchodu důchodový věk stanoven podle prováděcího právního předpisu vydaného podle § 107 odst. 2., a jsou tedy poživateli starobního důchodu podle nařízení vlády č. 363/2009 Sb.

§ 37c

(1) Důchodový věk pojištěnce uvedeného v § 37b se stanoví tak, že od důchodového věku stanoveného podle § 32 se odečte 7 let; při stanovení důchodového věku tohoto pojištěnce se u žen postupuje stejně jako u mužů stejného data narození.

(2) Procentní výměra starobního důchodu pojištěnce, jehož důchodový věk je stanoven podle odstavce 1, se zvyšuje ode dne přiznání tohoto důchodu podle předpisů o zvýšení důchodů, které nabyly účinnosti v období od 1. ledna 1996 do dne, který předchází dni, od něhož se přiznává tento důchod. Zvýšení podle věty první však spolu s procentní výměrou důchodu nesmí přesáhnout nejvyšší výměru, která se stanoví tak, že nejvyšší částka výše důchodu podle § 4 odst. 1 věty druhé zákona č. 76/1995 Sb., o zvýšení vyplácených důchodů a důchodů přiznávaných v roce 1995, se zvýší podle předpisů o zvýšení důchodů, které nabyly účinnosti v období od 1. ledna 1996 do dne, který předchází dni, od něhož se přiznává starobní důchod. Zvýšení podle věty první a druhé se stanoví tak, jako kdyby starobní důchod byl přiznán ke dni 31. prosince 1995.

Komentář k § 37c

V ustanovení § 37c se upravuje **stanovení důchodového věku** oprávněné osoby a **výpočet procentní výměry** přiznávaného starobního důchodu.

V ustanovení odst. 1 je důchodový věk oprávněné osoby stanoven tak, že **činí věk o 7 let nižší, než je důchodový věk obecný** podle právní úpravy § 32, shodně pro muže i ženy.

U těchto oprávněných osob tedy bude nejprve stanoven obecný důchodový, od tohoto věku se odečte 7 roků a výsledný věk bude jejich osobní důchodový věk.

Ustanovení odst. 2 výslovně stanoví **postup výpočtu procentní výměry** takto přiznaného starobního důchodu.

Procentní výměra

se stanoví tak, že se nejprve vypočte tato výměra podle platných obecných pravidel.

Takto zjištěná procentní výměra se dále zvýší podle předpisů o zvýšení důchodů, které nabýly účinnosti v období od 1. ledna 1996 do dne, který předchází dni, od něhož se přiznává tento důchod. Započtou se tedy veškeré valorizace důchodů provedené do dne předcházejícímu přiznání tohoto důchodu. Výsledná procentní výměra je však omezena, neboť nesmí přesáhnout stanovenou nejvyšší výměru. Nejvyšší výměra není vyjádřena v absolutní částce, ale je dána výpočtovým vzorcem. Stanoví se tak, že nejvyšší částka výše důchodu podle původních předpisů (5 100 Kč), se zvýší podle předpisů o zvýšení důchodů, které nabýly účinnosti v období od 1. ledna 1996 do dne, který předchází dni, od něhož se přiznává starobní důchod.

Valorizace nejvyšší přípustné procentní výměry 5 100 Kč:

n. vl. č. 19/1996 Sb.	8%	tj. o 408 Kč	na	5 508 Kč
n. vl. č. 218/1996 Sb.	6%	tj. o 331 Kč	na	5 839 Kč
n. vl. č. 129/1997 Sb.	8%	tj. o 468 Kč	na	6 307 Kč
n. vl. č. 104/1998 Sb.	9%	tj. o 568 Kč	na	6 875 Kč
n. vl. č. 64/1999 Sb.	7,5%	tj. o 516 Kč	na	7 391 Kč
n. vl. č. 353/2000 Sb.	9%	tj. o 666 Kč	na	8 057 Kč
n. vl. č. 345/2001 Sb.	11%	tj. o 887 Kč	na	8 944 Kč
n. vl. č. 438/2002 Sb.	4%	tj. o 358 Kč	na	9 302 Kč
n. vl. č. 337/2003 Sb.	2,5%	tj. o 233 Kč	na	9 535 Kč
n. vl. č. 565/2004 Sb.	5,4%	tj. o 515 Kč	na	10 050 Kč
n. vl. č. 415/2005 Sb.	6%	tj. o 603 Kč	na	10 653 Kč.
n. vl. č. 461/2006 Sb.	6,6%	tj. o 704 Kč	na	11 357 Kč
n. vl. č. 256/2007 Sb.	3%	tj. o 341 Kč	na	11 698 Kč
n. vl. č. 363/2008 Sb.	4,4%	tj. o 515 Kč	na	12 213 Kč
n. vl. č. 281/2010 Sb.	3,9%	tj. o 477 Kč	na	12 690 Kč
vyhl. č. 286/2011 Sb.	1,6%	tj. o 204 Kč	na	12 894 Kč
vyhl. č. 324/2012 Sb.	0,9%	tj. o 117 Kč	na	13 011 Kč
vyhl. č. 296/2014 Sb.	0,4%	tj. o 53 Kč	na	13 064 Kč
vyhl. č. 208/2014 Sb.	1,6%	tj. o 210 Kč	na	13 274 Kč
vyhl. č. 244/2015 Sb.	procentní výměra bez zvýšení			
n. vl. č. 325/2016 Sb.	2,2%	tj. o 292 Kč	na	13 566 Kč
n. vl. č. 343/2017 Sb.	3,5%	tj. o 475 Kč	na	14 041 Kč
n.vl. č. 213/2018 Sb.	3,4%	tj. o 477 Kč	na	14 518 Kč
n.vl. č. 260/2019 Sb.	5,2%	tj. o 755 Kč + 151 Kč	na	15 424 Kč
n.vl. č. <u>381/2020 Sb.</u>	7,1%	tj. o 1 095 Kč	na	16 519 Kč
n.vl. č. 356/2021 Sb,	1,3%	tj. o 215 Kč + 300 Kč	na	17 034 Kč
n.vl. č. 35/2022 Sb.	8,2%	tj. o 1 397 Kč	na	18 431 Kč
n.vl. č. 136/2022 Sb.	5,2%	tj. o 959 Kč	na	19 390 Kč
n.vl. č. 290/2022 Sb.	5,1%	tj. o 989 Kč	na	20 379 Kč
zák. č. 71/2023 Sb.	2,3 %	tj. o 469 Kč + 400 Kč	na	21 248 Kč
n.vl. č. 282/2024 Sb.	0,6 %	tj. o 127 Kč	na	21 375 Kč
<u>n.vl. č. 365/2025 Sb.</u>	2,6 %	tj. o 556 Kč	na	21 931 Kč

Pro rok 2022 mohla nejvyšší procentní výměra tohoto starobního důchodu činit:

- od 1. ledna do 31. května částku 17 034 Kč.
- od 1. června do 31. srpna částku 18 431 Kč a
- od 1. září částku 19 390 Kč.

Pro rok 2023 mohla činit nejvyšší procentní výměra tohoto starobního důchodu

- od 1. ledna do 31. května částku 20 379 Kč a
- od 1. června částku 21 248 Kč.

Pro rok 2024

➤ od 1. ledna činila nejvyšší procentní výměra částku 21 248 Kč (pro rok 2024 nebyla valorizována procentní výměra důchodů).

Pro rok 2025

- od 1. ledna činila nejvyšší procentní výměra částku 21 375 Kč.

Pro rok 2026

- od 1. ledna činí nejvyšší procentní výměra částku 21 931 Kč.

Základní výměra

Od 1. ledna 2026 základní výměra všech důchodů činí částku 4 900 Kč¹.

Výměra „hornického důchodu“ (§ 37b a § 37c zákona) tak od 1. ledna 2026 může činit nejvýše částku 26 831 Kč.

V případě, že pro pojištěnce je příznivější (vyšší) výpočet podle obecných ustanovení zákona, bude mu přiznána tato vyšší výměra a speciální úprava § 37c zákona se nepoužije.

3. Zvláštní ustanovení o důchodovém věku některých pojištěnců (§ 37d, § 37e)

Nové znění § 37d a § 37e zákona upravuje s **účinností od 1. ledna 2025** nároky na snížení důchodového věku pro některé pojištěnce vykonávající **riziková zaměstnání, zaměstnání zdravotnického záchranáře nebo člena jednotky hasičského záchranného sboru**.

§ 37d

(1) Ustanovení tohoto dílu se vztahují na pojištěnce, který v rizikovém zaměstnání nebo v zaměstnání zdravotnického záchranáře nebo člena jednotky hasičského záchranného sboru podniku odpracoval aspoň 2200 směn.

(2) Rizikovým zaměstnáním se rozumí zaměstnání, v němž jsou po 31. prosinci 2014 vykonávány rizikové práce. Rizikovou prací se pro účely tohoto zákona rozumí práce, která je podle právních předpisů upravujících ochranu veřejného zdraví zařazena do čtvrté kategorie.

(3) Zaměstnáním zdravotnického záchranáře se rozumí zaměstnání, v němž jsou po 31. prosinci 1992 vykonávány práce člena výjezdové skupiny zdravotnické záchranné služby, operátora zdravotnického operačního střediska a pomocného operačního střediska zdravotnické záchranné služby a záchranáře horské služby (dále jen „zdravotnický záchranář“).

(4) Zaměstnáním člena jednotky hasičského záchranného sboru podniku se rozumí zaměstnání, v němž jsou po 31. prosinci 1992 vykonávány práce člena jednotky hasičského záchranného sboru podniku.

(5) Směnou v rizikovém zaměstnání se rozumí 8 hodin výkonu rizikové práce. Směnou v zaměstnání zdravotnického záchranáře nebo člena jednotky hasičského záchranného sboru podniku se rozumí 8 hodin výkonu práce zdravotnického záchranáře nebo člena jednotky hasičského záchranného sboru podniku. Počet směn v rizikovém zaměstnání a v zaměstnání zdravotnického záchranáře nebo člena jednotky hasičského záchranného sboru podniku se stanoví způsobem uvedeným v zákoně o organizaci a provádění sociálního zabezpečení.

§ 37e

(1) Důchodový věk pojištěnce uvedeného v § 37d se stanoví tak, že od důchodového věku stanoveného podle § 32 se odečte

- a) 15 kalendářních měsíců, odpracoval-li pojištěnec v zaměstnáních uvedených v § 37d odst. 1 2 200 až 4399 směn, nebo
- b) 30 kalendářních měsíců, odpracoval-li pojištěnec v zaměstnáních uvedených v § 37d odst. 1 alespoň 4400 směn, s tím, že odpracoval-li pojištěnec v těchto zaměstnáních více než 4400 směn, přičte se k tomuto počtu kalendářních měsíců za každých dalších 74 směn odpracovaných v těchto zaměstnáních další 1 kalendářní měsíc.

(2) Podle odstavce 1 lze odečíst nejvýše 60 kalendářních měsíců.

Komentář

Okruh oprávněných osob vymezuje ustanovení § 37d zákona.

Oprávněnými osobami jsou:

nově (od 1. ledna 2025)

⇒ pojištěnci pracující „v **rizikovém zaměstnání**“ nebo
stávající profese

⇒ **zdravotničtí záchranáři** nebo

⇒ **členové jednotky hasičského záchranného sboru podniku**

Rizikové zaměstnání je definováno jako zaměstnání, v němž jsou po 31. prosinci 2014 vykonávány rizikové práce.

Rizikovou prací se rozumí práce, která je podle právních předpisů upravujících ochranu veřejného zdraví zařazena do čtvrté kategorie.

Použité datum 31. prosince 2014 odkazuje na zavedení kategorizace prací do zdravotnických předpisů od 1. ledna 2015.

Zaměstnání **zdravotnického záchranáře** je definováno jako zaměstnání, v němž jsou po 31. prosinci 1992 vykonávány práce

⇒ člena výjezdové skupiny zdravotnické záchranné služby,

⇒ operátora zdravotnického operačního střediska a pomocného operačního střediska zdravotnické záchranné služby a

⇒ záchranáře horské služby.

Použité datum 31. prosinec 1992 odkazuje na zrušení pracovních kategorií v důchodovém systému s účinností od 1. ledna 1993, což se týká i profese členů jednotky hasičského záchranného sboru podniku.

Podmínkou vzniku nároku na snížený důchodový věk je odpracování nejméně 2 200 směn v uvedených činnostech, s tím, že směnou se rozumí 8 hodin výkonu práce v té které činnosti.

Snížený důchodový věk se stanoví podle § 37e zákona.

Při splnění uvedených podmínek se od obecného důchodového věku (§ 32) odečte

⇒ **15 kalendářních měsíců**, odpracoval-li pojištěnec v zaměstnáních uvedených v § 37d odst. 1 počet směn v rozsahu **2 200 až 4 399** směn, nebo

⇒ **30 kalendářních měsíců**, odpracoval-li pojištěnec v zaměstnáních uvedených v § 37d odst. 1 **alespoň 4 400** směn, s tím, že

⇒ odpracoval-li pojištěnec v těchto zaměstnáních **více než 4 400 směn**, přičte se k tomuto počtu kalendářních měsíců (30) za **každých dalších 74 směn** odpracovaných v těchto zaměstnáních další **1 kalendářní měsíc**.

Podle této úpravy lze obecný důchodový věk snížit nejvýše o **60 kalendářních měsíců**.

4. Povinný příspěvek na produkty spoření na stáří **(zákon č. 324/2025 Sb.)**

V původním vládním návrhu důchodové reformy měla být do rizikové práce pro účely snížení důchodového věku zařazena i „**práce zařazená do třetí kategorie pro faktory pracovních podmínek vibrace, zátěž chladem, zátěž teplem nebo celková fyzická zátěž, jde-li o zátěž při dynamické fyzické práci vykonávané velkými svalovými skupinami**“. Na základě pozměňovacího návrhu vládních koaličních poslanců Jakoba a Bendy však byla z předlohy vypuštěna.

Jako „náhrada“ byl přijat **zákon č. 324/2025 Sb.**, o povinném příspěvku na produkty spoření na stáří a o změně souvisejících zákonů (dále jen „zákon“) **účinný ode dne 1. ledna 2026**, který zavádí novou **povinnost** zaměstnavatele vůči zaměstnancům, kteří u něho vykonávají rizikovou práci zařazenou do 3. kategorie podle právních předpisů o ochraně veřejného zdraví pro faktory pracovních podmínek

⇒ vibrace,

⇒ zátěž chladem,

⇒ zátěž teplem,

⇒ celková fyzická zátěž, jde-li o zátěž při dynamické fyzické práci vykonávané velkými svalovými skupinami),

příspěvat těmto zaměstnancům na jejich

⇒ **penzijní připojištění se státním příspěvkem** nebo

⇒ **na doplňkové penzijní spoření**

(dále jen „produkt spoření na stáří“).

Cílem nové právní úpravy je přispět k tomu, aby tito zaměstnanci na svých produktech **III. penzijního pilíře nashromáždili dodatečné peněžní prostředky, z nichž by mohli financovat své životní potřeby v letech před dosažením důchodového věku v podobě tzv. předdůchodu**.

Zákon tak doplňuje systém, který byl zaveden v důchodovém pojištění pro zaměstnance vykonávající rizikovou práci zařazenou do 4. kategorie zákonem č. 417/2024 Sb., kterým se mění zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, s účinností od 1. ledna 2025. Původně měla, dle dohody sociálních partnerů, být součástí uvedené úpravy i problematika 3. kategorie rizik v tomto rozsahu, což koaliční poslanci nedodrželi.

Pojmem „povinný příspěvek“

Povinným příspěvkem se rozumí příspěvek účastníka produktu spoření na stáří, který za něho platí zaměstnavatel na základě povinnosti stanovené výše uvedeným zákonem. Povinný příspěvek se liší od příspěvku zaměstnavatele, který je placen výlučně dobrovolně nebo na základě jiných právních skutečností (například na základě pracovní smlouvy, kolektivní smlouvy, kolektivní dohody nebo na základě vnitřního předpisu zaměstnavatele).

Výše povinného příspěvku

Povinný příspěvek činí **4 % z vyměřovacího základu pojištěnce** za rozhodné

období, jestliže zaměstnanec v rozhodném období (= kalendářní měsíc, v němž zaměstnanec vykonával rizikovou práci) odpracoval alespoň 3 směny rizikové práce.

Není vyloučeno, aby zaměstnavatel platil zaměstnanci vyšší příspěvek na produkty spoření na stáří než stanovuje tato právní úprava. Může tak činit dobrovolně, nebo může taková povinnost vyplývat z pracovní smlouvy, kolektivní smlouvy, kolektivní dohody nebo na základě vnitřního předpisu zaměstnavatele. Část takto placeného příspěvku, která případně převyšuje zákonem stanovenou výši, však nemá povahu povinného příspěvku.

Vznik povinnosti zaplatit povinný příspěvek

Povinnost zaměstnavatele zaplatit povinný příspěvek na zaměstnancův produkt spoření na stáří se aktivuje pouze tehdy, jestliže zaměstnanec právo na povinný příspěvek u zaměstnavatele uplatní. Toto řešení vychází ze skutečnosti, že III. penzijní pilíř je dobrovolným systémem. Záleží tedy na rozhodnutí zaměstnance, zda má vůbec sjednáno penzijní připojištění nebo doplňkové penzijní spoření. Aktivní postup ze strany zaměstnance je také nutný i z toho důvodu, že bez něj zaměstnavatel neví, u které penzijní společnosti má zaměstnanec penzijní připojištění nebo doplňkové penzijní spoření, a nezná ani další údaje, které jsou nezbytné pro zaplacení povinného příspěvku.

Zaměstnanec v oznámení o tom, že uplatňuje své právo na povinný příspěvek, uvede:

- ⇒ obchodní firmu penzijní společnosti, u níž má produkt spoření na stáří, na který má zaměstnavatel zaplatit povinný příspěvek,
- ⇒ číslo účtu penzijní společnosti, na který má zaměstnavatel zaplatit povinný příspěvek, a
- ⇒ další údaje nezbytné pro zaplacení povinného příspěvku (například číslo smlouvy o penzijním připojištění nebo doplňkovém penzijním spoření nebo rodné číslo účastníka, které je třeba uvést jako variabilní symbol apod.).

U oznámení o uplatnění práva na povinný příspěvek se primárně vyžaduje písemná forma. Současně se však připouští, aby zaměstnavatel umožnil zaměstnanci učinit oznámení i jiným způsobem (například použitím informačního systému, do něhož má zaměstnanec přístup).

Pokud zaměstnanec oznámí zaměstnavateli, že uplatňuje právo na povinný příspěvek, začíná prvním dnem následujícího kalendářního měsíce běžet první rozhodné období, za které se posuzuje odpracování stanoveného počtu směn rizikové práce a zjišťuje vyměřovací základ, z něhož se vypočítává výše povinného příspěvku. Povinný příspěvek je potom splatný do konce následujícího kalendářního měsíce po skončení rozhodného období.

Informační povinnost zaměstnavatele

Informační povinností zaměstnavatele vůči zaměstnanci vykonávajícímu u zaměstnavatele výše uvedenou rizikovou práci zajišťuje, že se dotčený zaměstnanec o této možnosti vůbec dozví a bude ji tak moci využít.

Zaměstnavatel musí splnit informační povinnost vůči zaměstnanci před tím, než zaměstnanec vůbec začne vykonávat rizikovou práci. Informační povinnost je třeba splnit písemně. Pokud by zaměstnavatel plnil informační povinnost v elektronické podobě, musí být informace přístupná zaměstnanci takovým způsobem, aby si ji mohl uložit a vytisknout.

Přechodné ustanovení zákona pamatuje i na situaci, kdy zaměstnanec ke dni nabytí účinnosti zákona, tj. k 1. lednu 2026, již rizikovou práci vykonává. Vzhledem ke smyslu informační povinnosti musí být tato povinnost splněna i vůči stávajícím

zaměstnancům. Přejícné ustanovení proto stanoví pro zaměstnavatele lhůtu 15 dnů ode dne nabytí účinnosti zákona, tj. do 16. ledna 2026, pro splnění informační povinnosti. Stávající zaměstnanci by tímto měli mít možnost uplatnit své právo na povinný příspěvek tak, aby prvním rozhodným obdobím byl již následující kalendářní měsíc, tj. únor 2026.

Povinnost zaměstnavatele vydat potvrzení o zaplacení povinného příspěvku

Se skutečností, že zaměstnavatel platil povinný příspěvek na produkt spoření na stáří, se pojí mírnější podmínky čerpání předdůchodu v doplňkovém penzijním spoření. Zaměstnanec proto musí mít k dispozici doklad, kterým vůči penzijní společnosti doloží, že zaměstnavatel platil povinný příspěvek na jeho produkt spoření na stáří. Zaměstnavatel je povinen toto potvrzení vydat bezplatně a bez žádosti, nejpozději do konce kalendářního měsíce, kdy povinný příspěvek poprvé uhradil.

Potvrzení o povinném příspěvku může být pro zaměstnance důležité i po několika letech od jeho vydání. Navíc nelze vyloučit, že může dojít i k jeho ztrátě nebo zničení. Proto se zavádí i povinnost zaměstnavatele vydat na žádost zaměstnance druhopis tohoto potvrzení. V takovém případě však již jeho vydání není bezplatné a zaměstnavatel má vůči zaměstnanci právo na náhradu účelně vynaložených nákladů, které mu v souvislosti s vydáním druhopisu vzniknou.

Povinnost zaměstnavatele vést evidenci

Zaměstnavatel je povinen vést záznamy o povinném příspěvku, konkrétně:

- ⇒ seznam zaměstnanců, kteří vykonávají rizikovou práci a uplatnili právo na povinný příspěvek, s uvedením jména a příjmení a data narození těchto zaměstnanců,
- ⇒ údaje o datu uplatnění práva na povinný příspěvek,
- ⇒ údaje o počtu směn rizikové práce odpracovaných zaměstnancem v rozhodném období,
- ⇒ údaje o výši zaplacených povinných příspěvků za jednotlivá rozhodná období a o datu platby.

Tyto záznamy jsou zaměstnavatelé povinni uchovávat po dobu 10 kalendářních roků následujících po roce, kterého se týkají.

Změna dalších zákonů

V návaznosti na nový zákon o povinném příspěvku na produkty na stáří byly přijaty i změny v dotčených právních předpisech. Konkrétně se jedná o změnu v zákoně č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, kterou se zavádí přednost placení povinného příspěvku před zvýšeným pojistným na důchodové pojištění z vyměřovacího základu zaměstnance ze zaměstnání, v němž vykonává rizikové práce v rizikovém zaměstnání nebo z činnosti zdravotnického záchranáře nebo člena jednotky hasičského záchranného sboru podniku. Znamená to, že i když bude zaměstnanec vykonávat zaměstnání, z něhož by zaměstnavatel platil zvýšené pojistné, bude zaměstnavatel vyměřovací základ tohoto zaměstnance zahrnovat do svého vyměřovacího základu s nezvýšenou sazbou, pokud mu u tohoto zaměstnance vznikla povinnost platit povinný příspěvek.

Nová úprava se promítla i do zákona č. 427/2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření a spočívá ve zmírnění časových podmínek pro čerpání předdůchodu v doplňkovém penzijním spoření.

5. Výplata starobního důchodu, na který vznikl nárok pojištěncům se sníženým důchodovým věkem od 1. ledna 2026 (§ 37a)

§ 37a

Výplata starobního důchodu, na který vznikl nárok pojištěncům se **sníženým důchodovým věkem, nenáleží do dosažení důchodového věku stanoveného pro tohoto pojištěnce podle § 32 na ten kalendářní měsíc, v němž pojištěnec odpracoval 1 směnu v zaměstnání v hlubinném hornictví podle § 37b odst. 2 nebo aspoň 1 směnu v rizikovém zaměstnání podle § 37d odst. 5 věty první.** Ustanovení věty první se nevztahuje na kalendářní měsíc, v němž pojištěnec dosáhl důchodového věku uvedeného ve větě první.

Komentář

Poživatel řádného starobního důchodu se sníženým důchodovým věkem (hornické důchody, důchody rizikových profesí), ztratí nárok na jeho výplatu, pokud v rizikovém zaměstnání nadále pracuje. Nárok zaniká za každý kalendářní měsíc, v němž je odpracována alespoň jedna taková směna. To se vztahuje na zaměstnání v hlubinném hornictví a rizikovém zaměstnání.

Omezení neplatí pro zaměstnání zdravotnického záchranáře nebo člena jednotky hasičského záchranného sboru podniku.

Toto omezení platí na dobu od odchodu do důchodu se sníženým důchodovým věkem do dne dosažení obecného důchodového věku a vztahuje se od 1. ledna 2026 i na tyto důchody přiznané před tímto datem.

Po dosažení obecného důchodového věku může poživatel důchodu se sníženým důchodovým věkem vykonávat jakékoliv práce včetně rizikových a současně pobírat starobní důchod bez omezení.

6. Snížená věková hranice pro nárok na starobní důchod podle předpisů platných před 1. lednem 1996 – „starobní důchod z kategorií“ (§ 74)

§ 74

Nároky na snížení věkové hranice pro vznik nároku na starobní důchod podle předpisů platných před 1. lednem 1996 po odpracování stanovené doby zaměstnání v I. pracovní kategorii nebo v I. (II.) kategorii funkcí zůstávají zachovány. Snížená věková hranice pro vznik nároku na starobní důchod se přitom považuje pro účely tohoto zákona za důchodový věk.

Komentář k § 74

Zákon garantuje nároky na snížený důchodový věk (při splnění podmínek do 31. prosince 1992) ze zrušených pracovních kategorií. Podle původního znění mělo být zachování těchto nároků časově omezeno. Ve vyhlášeném znění byly nároky omezeny dnem 31. prosince 2016, po novele, podle znění účinného do 30. září 2016, bylo zachování těchto nároků omezeno dnem 31. prosince 2018. Svaz trvale požadoval zrušení omezujícího ustanovení, k čemuž došlo v roce 2016, kdy zákonem č. 213/2016 Sb., bylo časové omezení **zrušeno**. Ode dne **1. října 2016** tak právní úprava vznik nároku na snížení věkové hranice na starobní důchod po odpracování stanovené doby v bývalých pracovních kategoriích podle původních předpisů již časově neomezuje. Sníženého důchodového věku tak mohou využít všichni, kdo splnili stanovené podmínky (odpracovali stanovenou dobu v pracovní kategorii I, I.AA do 31. prosince 1992) podle původních předpisů, bez ohledu na to, kdy (ve kterém roce) tento snížený důchodový věk dosáhnou.

Pracovní kategorie

Do 31. prosince 1992 byla zaměstnání pro účely sociálního zabezpečení zařazena do tří pracovních kategorií, z nichž však pouze se zaměstnáním I. pracovní kategorie byla spojena možnost sníženého důchodového věku.

Do I. pracovní kategorie byla podle § 14 odst. 2 zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění do 31. 12. 1995, zařazena zaměstnání, v nichž se vykonávaly soustavně a v průběhu kalendářního měsíce převážně práce rizikové, při kterých dochází k častým a trvalým poruchám zdraví pracujících působením škodlivých fyzikálních a chemických vlivů, a to

- a) zaměstnání v hornictví se stálým pracovištěm pod zemí v hlubinných dolech,
- b) ostatní zaměstnání v hornictví vykonávaná pod zemí v hlubinných dolech,
- c) zaměstnání pod zemí, při provádění podzemních staveb hornickým způsobem,
- d) zaměstnání členů leteckých posádek a pracovníků soustavně činných v letadle za letu,
- e) zaměstnání členů posádek námořních lodí,
- f) zaměstnání, v nichž se vykonávají zvláště těžké a zdraví škodlivé práce v hutích nebo těžkých chemických provozech,
- g) zaměstnání kesonářů a potápěčů,
- h) zaměstnání vykonávaná v prostředí ohroženém ve významné míře ionizujícím zářením při úpravě a konečném zpracování radioaktivních surovin, v jaderných elektrárnách a při obsluze cyklotronu a výzkumného reaktoru,
- i) zaměstnání vykonávaná s prokázanými chemickými karcinogeny a při pracovních procesech s rizikem chemické karcinogenity,
- j) zaměstnání v hornictví vykonávaná pod spodní úrovní nadloží a na skrývce v povrchových dolech (lomech) na uhlí, na radioaktivní nerosty a na nerosty, z nichž lze průmyslově vyrábět kovy, na magnezit, osinek, tuhu, kaolín, žáruvzdorné jíly, keramické lupky, sádrovec, živec a na křemen a křemenec k chemickotechnologickému zpracování nebo ke zpracování tavením,
- k) zaměstnání v těžbě a při opracování kamene, při mletí a drcení křemene, křemence a živce, při formování žáruvzdorných výrobků a při úpravě keramických surovin, vykonávaná v prostředí vysoké koncentrace agresivního fibroplastického prachu, pokud jsou pracující při výkonu těchto zaměstnání nadměrně ohroženi silikózou, a zaměstnání sklářů dutého skla,
- l) zaměstnání ve stokové síti v podzemních prostorách.

Podmínky pro starobní důchod z preferovaných kategorií.

Občan měl nárok na starobní důchod, jestliže byl zaměstnán nejméně 25 roků a dosáhl věku aspoň

- b) 55 let, byl-li zaměstnán nejméně 15 roků v zaměstnání uvedeném v § 14 odst. 2 písm. a) nebo nejméně 10 roků v takovém zaměstnání v uranových dolech,
- c) 55 let, byl-li zaměstnán nejméně 15 roků v zaměstnání uvedeném v § 14 odst. 2 písm. b), jestliže byl z tohoto zaměstnání převeden nebo uvolněn z důvodů uvedených v § 12 odst. 3 písm. d) a e),
- d) 55 let, byl-li zaměstnán nejméně 20 roků v zaměstnání uvedeném v § 14 odst. 2 písm. b) až h),
- e) 58 let, byl-li zaměstnán nejméně 20 roků v zaměstnání uvedeném v § 14 odst. 2 písm. i) až l).

Pokud pojištěnec splnil podmínky zaměstnání v uvedených kategoriích spolu s dosaženou dobou pojištění do 31. prosince 1992, vznikne mu nárok na starobní důchod při dovršení uvedeného sníženého důchodového věku. Kdy takového věku dosáhne, již není rozhodné.

Pokud však **do 31. prosince 1992** pojištěnec stanovenou dobu v preferovaných kategoriích **neodpracoval plně**, má po 31. prosinci 1992 nárok na starobní důchod též, jestliže byl zaměstnán **nejméně 25 roků a dosáhl věku alespoň**

- a) **56 let**, byl-li zaměstnán nejméně **14 roků** v zaměstnání uvedeném v § 14 odst. 2 písm. a), popřípadě **9,5 roku**, jde-li o takové zaměstnání v uranových dolech, nebo 19 roků v zaměstnání uvedeném v § 14 odst. 2 písm. b) až h) anebo 19 roků ve službě I. kategorie funkcí,
- b) **57 let**, byl-li zaměstnán nejméně **13 roků** v zaměstnání uvedeném v § 14 odst. 2 písm. a), popřípadě **9 roků**, jde-li o takové zaměstnání v uranových dolech, nebo 18 roků v zaměstnání uvedeném v § 14 odst. 2 písm. b) až h) anebo 18 roků ve službě I. kategorie funkcí,
- c) **58 let**, byl-li zaměstnán nejméně **12 roků** v zaměstnání uvedeném v § 14 odst. 2 písm. a), popřípadě **8 roků**, jde-li o takové zaměstnání v uranových dolech, nebo 16 roků v zaměstnání uvedeném v § 14 odst. 2 písm. b) až h) anebo 16 roků ve službě I. kategorie funkcí nebo 17,5 roku ve službě II. kategorie funkcí, nebo
- d) **59 let**, byl-li zaměstnán nejméně **11 roků** v zaměstnání uvedeném v § 14 odst. 2 písm. a), popřípadě **7,5 roku**, jde-li o takové zaměstnání v uranových dolech, nebo 15 roků v zaměstnání uvedeném v § 14 odst. 2 písm. b) až l) anebo 15 roků ve službě I. nebo II. kategorie funkcí.

Podmínkou vzniku nároku na tento starobní důchod však je, **že zaměstnání I. pracovní kategorie trvalo** (nemuselo být v uvedený den vykonáváno) **ke dni 31. prosince 1992**. Za zaměstnání se pro tyto účely považují i náhradní doby a doby uvedené v § 5 odst. 1 a v § 6 odst. 1 nařízení vlády Československé socialistické republiky č. 117/1988 Sb. Při výpočtu procentní výměry tohoto typu starobního důchodu se postupuje podle obecné úpravy (§ 34, § 35). Výhodnější postup jako u „hornických důchodů“ nelze použít, neboť není splněna základní podmínka odpracování nejméně 15 (10 let uran) v (bývalé) IAA. pracovní kategorii.

7. Snížená věková hranice pro nárok na starobní důchod u některých bývalých zaměstnanců uranového průmyslu (§ 74a)

Nárok na starobní důchod při dosažení věku **50 let** má pojištěnec, který

- vykonával **před 1. lednem 1993** aspoň po dobu 10 let zaměstnání při těžbě, průzkumu a zpracování uranové rudy, které bylo podle předpisů účinných před 1. lednem 1969 zařazeno mezi zaměstnání I. pracovní kategorie zakládající nárok na starobní důchod při dosažení věku aspoň 55 let,
- nastoupil do zaměstnání v uranovém průmyslu na pracovištích s rizikem ionizujícího záření **před 1. lednem 1969** a
- věku 50 let dosáhne **po 30. červnu 2006**.

Nárok na starobní důchod při dosažení věku **55 let** má pojištěnec, který

- vykonával **před 1. lednem 1993** aspoň po dobu 10 let zaměstnání při těžbě, průzkumu a zpracování uranové rudy, které bylo podle předpisů účinných před tímto dnem zařazeno mezi zaměstnání I. pracovní kategorie zakládající nárok na starobní důchod při dosažení věku aspoň 55 let (za takové zaměstnání se nepovažuje zaměstnání v hornictví vykonávané pod spodní úrovní nadloží a na skrývce v povrchových dolech (lomech) na radioaktivní suroviny),
- tohoto věku dosáhne **po 30. červnu 2006** a

- nesplňuje podmínky pro vznik nároku na starobní důchod při dosažení věku 50 let, uvedené výše.

Ministerstvo práce a sociálních věcí poskytl výklad § 74a, který pro přesnost citujeme:

„Výklad § 74a zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, a mimořádného opatření z roku 1965 na stejné téma:

1. Pro aplikaci opatření předsedy bývalého SÚSZ z roku 1965 se do doby 10 let zaměstnání I. pracovní kategorie při těžbě, průzkumu a zpracování uranové rudy odůvodňujícího nárok na starobní důchod v 55 letech (tzv. I. A, popř. I.AA pracovní kategorie) - dále jen „rozhodné zaměstnání“

- a) nezapočítává doba rozhodného zaměstnání, které bylo zařazeno do I. pracovní kategorie až resortními seznamy FMPE účinnými po 31. prosinci 1975,*
- b) nezapočítává doba rozhodného zaměstnání vykonávaného pod spodní úrovní nadloží a na skrývce v povrchových dolech (lomech) na radioaktivní suroviny,*
- c) započítává z náhradních dob pouze doba pobírání nemocenského nebo podpory při ošetřování člena rodiny, a to za podmínky, že je obklopena rozhodným zaměstnáním.*

Odůvodnění:

Tento bod zachovává dosavadní praxi opírající se o skutečnost, že od 1. ledna 1976 došlo k výraznému zlepšení pracovních podmínek v úpravách uranové rudy.

2. Pro aplikaci § 74a odst. 2 ZDP

- a) neplatí bod 1 písm. a) tohoto výkladu,*
- b) platí bod 1 písm. b) tohoto výkladu,*
- c) se započítávají veškeré náhradní doby, ovšem za podmínky, že jsou obklopeny rozhodným zaměstnáním.*

Odůvodnění:

Zatímco opatření z roku 1965 připouštělo zužující výklad, právní úprava účinná od 1. července 2006 připouští pouze omezení uvedené v písm. b).

3. Nebyly-li před 1. červencem 2006 splněny podmínky bodu 1 tohoto výkladu, ale byly splněny podmínky bodu 2 tohoto výkladu, považuje se za splnění předpokladů pro přiznání starobního důchodu před dosažením obecného důchodového věku den 1. července 2006, pokud pojištěnec dosáhl věku 55 let před tímto dnem. V těchto případech lze tedy starobní důchod přiznat od uvedeného data, ale nikoli jako zákonný nárok, nýbrž pouze v rámci mimořádného opatření z roku 1965.

Odůvodnění:

Zákon č. 264/2006 Sb. neobsahuje adekvátní přechodné ustanovení a nelze je ani dodatečně konstruovat jako zákonný nárok. Nelze však vyloučit z možnosti aplikovat mimořádné opatření osoby, které dosáhly věku 55 let před 1. červencem 2006, a proto se výklad mimořádného opatření z roku 1965 pro ně přizpůsobuje výkladu právní úpravy účinné od tohoto data.“

8. Nárok na snížení věkové hranice pro vznik nároku na starobní důchod podle nařízení vlády České a Slovenské Federativní Republiky č. 557/1990 Sb., o mimořádném poskytování starobního důchodu některým horníkům (§ 76)

Nároky na snížení věkové hranice pro vznik nároku na starobní důchod podle nařízení vlády č. 557/1990 Sb., o mimořádném poskytování starobního důchodu

některým horníkům zůstávají zachovány do 31. prosince 2000. To se týká i pojištěnců, kteří dosáhli 50 let do 31. prosince 2010, pokud splňují ostatní podmínky stanovené v uvedeném předpisu, přitom se nevyžaduje, aby ke splnění podmínek stanovených v § 2 odst. 2 písm. c) tohoto předpisu došlo v souvislosti se snížením nejvyšší přípustné expozice.

Snížená věková hranice pro vznik nároku na starobní důchod se přitom považuje pro účely zákona za důchodový věk.

Poživatel tohoto typu starobního důchodu nemá nárok na starobní důchod podle zákona.

Podmínky vzniku nároku

Obecné:

- ⇒ výkon **vybraného zaměstnání** v hornictví, zaměstnání nejméně 25 roků a dosažení věku **50 let** do 31. prosince 2000,
- ⇒ vybranými zaměstnáními v hornictví pro tyto účely jsou zaměstnání I. pracovní kategorie v hornictví se stálým pracovištěm pod zemí v hlubinných dolech uvedená pod č. 1 až 7 a 11 v příloze č. 2 nařízení vlády č. 117/1988 Sb., o zařazování zaměstnání do I. a II. pracovní kategorie pro účely důchodového zabezpečení,
- ⇒ za dobu zaměstnání I. pracovní kategorie v hornictví se stálým pracovištěm pod zemí v hlubinných dolech se pro účely tohoto nařízení považuje i doba výkonu vybraného zaměstnání a náhradní doby uvedené v § 18 odst. 3 zákona a v § 5 odst. 1 písm. a) až f) nařízení vlády č. 117/1988 Sb., jestliže jsou obklopeny dobou výkonu vybraného zaměstnání.

Zvláštní:

- ⇒ nárok na starobní důchod má pojištěnec, jestliže
 - a) byl zaměstnán nejméně **15 roků** ve **vybraných** zaměstnáních v hornictví,
 - b) **dosáhl** nejvyšší přípustné expozice a
 - c) **skončil výkon** vybraného zaměstnání v hornictví do 31. března 1991,
- ⇒ nárok na starobní důchod má pojištěnec rovněž, jestliže
 - a) byl zaměstnán nejméně **10 roků** ve vybraných zaměstnáních v hornictví v uranových dolech,
 - b) **překročil** nejvyšší přípustnou expozici a
 - c) **skončil** výkon vybraného zaměstnání v hornictví v uranových dolech do 31. prosince 1990 v souvislosti se snížením nejvyšší přípustné expozice,
- ⇒ pojištěnec, který nesplnil podmínku odpracování doby ve vybraném zaměstnání či naplnění nejvyšší přípustné expozice do 31. března 1991, má nárok na starobní důchod, jestliže splnil chybějící podmínku a skončil výkon vybraného zaměstnání v hornictví do 31. prosince 1992,
- ⇒ nárok na snížení věkové hranice pro vznik nároku na starobní důchod vzniká též pojištěncům, kteří dosáhli **50 let do 31. prosince 2010**, pokud splňují ostatní podmínky stanovené v tomto předpisu; přitom se nevyžaduje, aby k ukončení výkonu vybraného zaměstnání v hornictví v uranových dolech došlo v souvislosti se snížením nejvyšší přípustné expozice.

II. Nařízení vlády č. 363/2009 Sb., o stanovení důchodového věku a přepočtu starobních důchodů některých horníků, kteří začali vykonávat své zaměstnání před rokem 1993, ve znění nařízení vlády č. 69/2015 Sb., účinném od

1. června 2015

Podmínky vzniku nároku (§ 1)

Nařízení se vztahuje na osoby, které

- **vykonávaly před 1. lednem 1993** zaměstnání v **hornictví se stálým pracovištěm pod zemí v hlubinných dolech**, které bylo podle předpisů účinných před tímto dnem zařazeno mezi **zaměstnání I. pracovní kategorie** **zakládající nárok na starobní důchod při dosažení věku aspoň 55 let**, (dále jen "zaměstnání v hornictví"),
- odpracovaly v zaměstnání v hornictví celkem aspoň **3 300 směn**, popřípadě, jde-li o zaměstnání v hornictví v **uranových dolech**, **2 200 směn**, nebo, pokud výkon zaměstnání v hornictví **skončily z důvodu dosažení nejvyšší přípustné expozice**, odpracovaly v zaměstnání v hornictví celkem aspoň **3 081 směn**, popřípadě, jde-li o zaměstnání v hornictví v **uranových dolech**, **1 981 směn**,
- počet odpracovaných směn **za dobu před 1. lednem 1993** se zjistí tak, že **počet kalendářních dnů zaměstnání v hornictví se vynásobí koeficientem 0,6** a zaokrouhlí směrem nahoru; **za dobu po 31. prosinci 1992** se za odpracovanou směnu považuje každá směna, v níž tato osoba po **převážnou část vykonávala podle potvrzení vydaného podle § 4 zaměstnání v hornictví**, a
- **nesplnily** podmínky uvedené v zákoně č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění účinném ke dni 31. prosince 1995, pro stanovení důchodového věku 55 let.

Snížený důchodový věk (§ 2)

Důchodový věk

- **je o 5 let nižší než obecný důchodový věk** u osob, které splnily podmínky, avšak nesplnily podmínky pro stanovení důchodového věku podle § 174 zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění účinném ke dni 31. prosince 1995,
- **činí 55 let a 6 měsíců** u osob, které **splnily podmínky** pro stanovení důchodového věku podle § 174 zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění účinném ke dni 31. prosince 1995; za důchodový věk považuje věk dosažený v posledním přičteném kalendářním měsíci v den, který se číslem shoduje se dnem narození pojištěnce, a neobsahuje-li takto určený měsíc takový den, považuje se za důchodový věk ten věk, který je dosažen v posledním dni posledního přičteného kalendářního měsíce.

Přiznání, výpočet, přepočet (§ 3)

- Byly-li podmínky pro stanovení důchodového věku **splněny** před 1. červencem 2010 a starobní důchod
 - **nebyl** před tímto dnem přiznán, stanoví se důchodový věk podle § 2 a pro stanovení procentní výměry tohoto důchodu se použije obdobně § 76a zákona o důchodovém pojištění,
 - **byl před tímto dnem přiznán**, vypočte se **na žádost** procentní výměra starobního důchodu **znovu tak, jako kdyby byl důchodový věk stanoven podle § 2, a při zvýšení procentní výměry tohoto důchodu se postupuje obdobně podle čl. LXVII bodu 1 zákona č. 264/2006 Sb.**, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákoníku práce; starobní důchod se přitom zvýší nejdříve od splátky důchodu splatné po 30. červnu 2010.

- Byly-li podmínky pro stanovení důchodového věku podle § 2 **splněny po 30. červnu 2010**, použije se pro stanovení procentní výměry starobního důchodu obdobně § 76a zákona o důchodovém pojištění.
- Byly-li podmínky pro stanovení důchodového věku podle § 1 a 2 nařízení vlády č. 363/2009 Sb., ve **znění účinném ode dne 1. června 2015**, splněny **před tímto dnem a starobní důchod**
- **nebyl** před tímto dnem přiznán, stanoví se důchodový věk podle nařízení vlády č. 363/2009 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto nařízení, a pro stanovení procentní výměry starobního důchodu se použije obdobně § 76a zákona o důchodovém pojištění; starobní důchod lze přitom přiznat nejdříve ode dne nabytí účinnosti tohoto nařízení,
- **byl** před tímto dnem přiznán, postupuje se obdobně podle § 3 odst. 1 písm. b) nařízení vlády č. 363/2009 Sb. s tím, že starobní důchod se zvýší nejdříve od první splátky důchodu splatné po dni nabytí účinnosti tohoto nařízení.
- Při stanovení **procentní výměry** (výpočet, přepočet) se tedy bude postupovat tak, že se nejprve vypočte procentní výměra podle obecných pravidel včetně toho, že se případný výkon výdělečné činnosti po dosažení nově stanoveného nižšího důchodového věku bude hodnotit podle § 34 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění (za každých 90 kalendářních dnů této výdělečné činnosti se zvýší o 1,5 % výpočtového základu). Takto zjištěná procentní výměra se dále zvýší podle předpisů o zvýšení důchodů, které nabyly účinnosti v období od 1. ledna 1996 do dne, který předchází dni, od něhož se přiznává tento důchod. Započtou se tedy veškeré valorizace důchodů, provedené do dne předcházejícímu přiznání tohoto důchodu. **Výsledná procentní výměra je však omezena, neboť nesmí přesáhnout stanovenou nejvyšší výměru.** Nejvyšší výměra není vyjádřena v absolutní částce, ale **je dána výpočtovým vzorcem**. Stanoví se tak, že nejvyšší částka výše důchodu podle původních předpisů (5 100 Kč), se zvýší podle předpisů o zvýšení důchodů, které nabyly účinnosti v období od 1. ledna 1996 do dne, který předchází dni, od něhož se přiznává starobní důchod. Pro rok 2010, činila nejvyšší procentní výměra částku 12 213 Kč, v roce 2011 částku 12 690 Kč, v roce 2012 částku 12 894 Kč, v roce 2013 částku 13 011 Kč, v roce 2014 částku 13 064 Kč, v roce 2015 částku 13 274 Kč; pro rok 2016 se procentní výměra nezvýšila, pro rok 2017 částku 13 566 Kč, pro rok 2018 částku 14 041 Kč, pro rok 2019 částku 14 518 Kč, pro rok 2020 částku 15 424 Kč, pro rok 2021 částku 16 519 Kč, pro rok 2022 od 1. ledna do 31. května částku 17 034 Kč, od 1. června do 31. srpna částku 18 431 Kč, od 1. září částku 19 390 Kč, od 1. ledna 2023 částku 20 379 Kč, od 1. června 2023 částku 21 248 Kč (pro rok 2024 nebyla valorizována procentní výměra důchodů), od 1. ledna 2025 částku 21 375 Kč **a od 1. ledna 2026 částku 21 931 Kč.**

Potvrzení (§ 4)

Potvrzení o počtu směn odpracovaných **pod zemí** v zaměstnání v hornictví vydávají zaměstnavatelé, u nichž byly osoby vykonávající zaměstnání v hornictví zaměstnány **po 31. prosinci 1992**, a to na jejich žádost na tiskopisu vydaném Českou správou sociálního zabezpečení.

Účinnost (§ 5)

Nařízení vlády nabylo účinnosti **dnem 1. července 2010, ve znění novely pak 1. června 2015.**

III. Výpočet „hornických důchodů“

Za „hornické důchody“ se pro tyto účely považují, vedle starobních důchodů přiznaných podle § 37b zákona, i starobní důchody přiznané podle:

→ § 74 ZDP při dosažení věku 55 let po odpracování 15 let (10 uran) v I.AA pracovní kategorii do 31.12.1992, při splnění podmínek podle „původních“ předpisů (zákona č. 100/1988 sb., ve znění platném k 31.12.1995),

→ § 74a odst. 1 ZDP – uran (U pojištěnců, kteří vykonávali před 1. lednem 1993 aspoň po dobu 10 let zaměstnání při těžbě, průzkumu a zpracování uranové rudy, které bylo podle předpisů účinných před 1. lednem 1969 zařazeno mezi zaměstnání I. pracovní kategorie zakládající nárok na starobní důchod při dosažení věku aspoň 55 let, činí důchodový věk 50 let, pokud tito pojištěnci nastoupili do zaměstnání v uranovém průmyslu na pracovištích s rizikem ionizujícího záření před 1. lednem 1969 a věku 50 let dosáhli po 30. červnu 2006. Za zaměstnání při těžbě, průzkumu a zpracování uranové rudy se pro účely věty první nepovažuje zaměstnání v hornictví vykonávané pod spodní úrovní nadloží a na skrývce v povrchových dolech (lomech) na radioaktivní suroviny.)

→ § 76 ZDP při splnění podmínek nařízení vlády č. 557/1990 Sb., o mimořádném poskytování starobního důchodu některým horníkům,

→ nařízení vlády č. 363/2009 Sb., o stanovení důchodového věku a přepočtu starobních důchodů některých horníků, kteří začali vykonávat své zaměstnání před rokem 1993 (v § 3 odst. 1 písm. a) obdobné použití § 76a ZDP, § 3 odst. 1 písm. b) obdobné použití čl. LXVII bodu 1 zákona č. 264/2006 Sb., - shodná úprava jako v § 76a ZDP),

a dále starobní důchody přiznané na základě žádosti o odstranění tvrdosti, kterou byla prominuta podmínka odpracování plné doby 15 (10 uran) let v I.AA pracovní kategorii podle původních předpisů.

Tento shodný názor svazu a MPSV byl plně akceptován ČSSZ v Praze při jednání předsedy svazu s ústředním ředitelem ČSSZ dne 17. března 2015.

Postup výpočtu „hornického“ starobního důchodu

Procentní výměra

Podle § 76a zákona (obdobná úprava jako v ustanovení § 37c odst. 2 zákona) se **procentní výměra** starobního důchodu, který je přiznáván **po 30. červnu 2006** pojištěncům, jejichž důchodový věk byl stanoven podle **§ 74a odst. 1** nebo **§ 76 odst. 1**, a pojištěncům, kteří vykonávali **před 1. lednem 1993 aspoň po dobu 15 let zaměstnání v hornictví se stálým pracovištěm pod zemí v hlubinných dolech (popřípadě 10 let, jde-li o takové zaměstnání v uranových dolech)**, které bylo podle předpisů účinných před tímto dnem zařazeno mezi **zaměstnání I. pracovní kategorie zakládající nárok na starobní důchod při dosažení věku aspoň 55 let**, se **zvyšuje** ode dne přiznání tohoto důchodu podle předpisů **o zvýšení důchodů**, které nabyly účinnosti v období **od 1. ledna 1996 do dne, který předchází dni, od něhož se přiznává tento důchod**. **Zvýšení** podle věty první však spolu s procentní výměrou důchodu **nesmí přesáhnout nejvyšší výměru**, která se stanoví tak, že **nejvyšší částka výše důchodu podle § 4 odst. 1 věty druhé zákona č. 76/1995 Sb., o zvýšení vyplácených důchodů a důchodů přiznávaných v roce 1995, se zvýší podle předpisů o zvýšení důchodů, které nabyly účinnosti v období od 1. ledna 1996 do dne, který předchází dni, od něhož se přiznává starobní důchod**. Zvýšení podle věty první a druhé se stanoví tak, jako kdyby starobní důchod byl přiznán ke dni 31. prosince 1995.

Při stanovení **procentní výměry „hornického důchodu“** (výpočet, přepočet) se tedy postupuje tak, že se nejprve vypočte procentní výměra podle obecných pravidel (§ 34 odst. 1 ZDP) včetně toho, že se případný výkon výdělečné činnosti po dosažení nově stanoveného nižšího důchodového věku bude hodnotit podle § 34 odst. 2 ZDP (za každých 90 kalendářních dnů této výdělečné činnosti se zvýší o 1,5 % výpočtového základu). Takto zjištěná procentní výměra se dále zvýší podle předpisů o zvýšení důchodů, které nabyly účinnosti v období od 1. ledna 1996 do dne, který

předchází dni, od něhož se přiznává tento důchod. Započtou se tedy veškeré valorizace důchodů, provedené do dne předcházejícímu přiznání tohoto důchodu. **Výsledná procentní výměra je však omezena, neboť nesmí přesáhnout stanovenou nejvyšší výměru.** Nejvyšší procentní výměra není vyjádřena v absolutní částce, ale je dána výpočtovým vzorcem. Stanoví se tak, že nejvyšší částka výše důchodu **podle původních předpisů (5 100 Kč)** se zvýší podle předpisů o zvýšení důchodů, které nabyly účinnosti v období od 1. ledna 1996 do dne, který předchází dni, od něhož se přiznává starobní důchod.

Valorizace nejvyšší přípustné procentní výměry 5 100 Kč:

n. vl. č. 19/1996 Sb.	8%	tj. o 408 Kč	na	5 508 Kč
n. vl. č. 218/1996 Sb.	6%	tj. o 331 Kč	na	5 839 Kč
n. vl. č. 129/1997 Sb.	8%	tj. o 468 Kč	na	6 307 Kč
n. vl. č. 104/1998 Sb.	9%	tj. o 568 Kč	na	6 875 Kč
n. vl. č. 64/1999 Sb.	7,5%	tj. o 516 Kč	na	7 391 Kč
n. vl. č. 353/2000 Sb.	9%	tj. o 666 Kč	na	8 057 Kč
n. vl. č. 345/2001 Sb.	11%	tj. o 887 Kč	na	8 944 Kč
n. vl. č. 438/2002 Sb.	4%	tj. o 358 Kč	na	9 302 Kč
n. vl. č. 337/2003 Sb.	2,5%	tj. o 233 Kč	na	9 535 Kč
n. vl. č. 565/2004 Sb.	5,4%	tj. o 515 Kč	na	10 050 Kč
n. vl. č. 415/2005 Sb.	6%	tj. o 603 Kč	na	10 653 Kč
n. vl. č. 461/2006 Sb.	6,6%	tj. o 704 Kč	na	11 357 Kč
n. vl. č. 256/2007 Sb.	3%	tj. o 341 Kč	na	11 698 Kč
n. vl. č. 363/2008 Sb.	4,4%	tj. o 515 Kč	na	12 213 Kč
n. vl. č. 281/2010 Sb.	3,9%	tj. o 477 Kč	na	12 690 Kč
vyhl. č. 286/2011 Sb.	1,6%	tj. o 204 Kč	na	12 894 Kč
vyhl. č. 324/2012 Sb.	0,9%	tj. o 117 Kč	na	13 011 Kč
vyhl. č. 296/2014 Sb.	0,4%	tj. o 53 Kč	na	13 064 Kč
vyhl. č. 208/2014 Sb.	1,6%	tj. o 210 Kč	na	13 274 Kč
vyhl. č. 244/2015 Sb.	procentní výměra bez zvýšení			
n. vl. č. 325/2016 Sb.	2,2%	tj. o 292 Kč	na	13 566 Kč
n. vl. č. 343/2017 Sb.	3,5%	tj. o 475 Kč	na	14 041 Kč
n. vl. č. 213/2018 Sb.	3,4%	tj. o 477 Kč	na	14 518 Kč
n. vl. č. 260/2019 Sb.	5,2%	tj. o 755 Kč + 151 Kč	na	15 424 Kč
n. vl. č. <u>381/2020 Sb.</u>	7,1%	tj. o 1 095 Kč	na	16 519 Kč
n. vl. č. 356/2021 Sb.	1,3%	tj. o 215 Kč + 300 Kč	na	17 034 Kč
n. vl. č. 35/2022 Sb.	8,2%	tj. o 1 397 Kč	na	18 431 Kč
n. vl. č. 136/2022 Sb.	5,2%	tj. o 959 Kč	na	19 390 Kč
n. vl. č. 290/2022 Sb.	5,1%	tj. o 989 Kč	na	20 379 Kč
zák. č. 71/2023 Sb.	2,3 %	tj. o 469 Kč + 400 Kč	na	21 248 Kč
n. vl. č. 282/2024 Sb.	0,6 %	tj. o 127 Kč	na	21 375 Kč
<u>n. vl. č. 365/2025 Sb.</u>	<u>2,6 %</u>	<u>tj. o 556 Kč</u>	<u>na</u>	<u>21 931 Kč</u>

Pro rok 2026

➤ od 1. ledna činí nejvyšší procentní výměra částku **21 931 Kč.**

Základní výměra

Od 1. ledna 2026 základní výměra všech důchodů činí částku 4 900 Kč¹.

Výměra „hornického důchodu“ (§ 37b a § 37c zákona) tak od 1. ledna 2026 může činit nejvýše částku 26 831 Kč.

V případě, že pro pojištěnce je příznivější (vyšší) výpočet podle obecných ustanovení zákona, bude mu přiznána tato vyšší výměra a speciální úprava § 37c zákona se nepoužije.

Procentní výměra předčasného „hornického důchodu“

Při výpočtu procentní výměry u předčasného starobního důchodu (§ 31) pojištěnce, který splnil ostatní podmínky pro přiznání „hornického důchodu“ se postupuje tak, že se nejprve se vypočte procentní výměra podle obecných pravidel (§ 34 odst.1 ZDP), která se sniží o sankci ve výši 1,5% za každých i započatých 90 kalendářních dnů z doby ode dne, od kterého se přiznává starobní důchod, do dosažení důchodového věku (§ 36 odst. 1 účinný od 1. října 2023). Takto zjištěná procentní výměra se pak zvýší o všechny valorizace od roku 1996 a výsledná částka se pak případně sníží na částku odpovídající aktuální nejvyšší přípustné procentní výměře (21 931 Kč Kč).

IV. Odstranění tvrdosti zákona

A. Dodatek č. 4 k Příkazu ministra č. 30/2006 účinný od 1. srpna 2008

Na základě jednání svazu s ministry práce a sociálních věcí Ing. Z. Škromachem a později RNDr. P. Nečasem bylo přijato řešení případů, kdy pojištěnec - horník vykonávající zaměstnání se stálým pracovištěm pod zemí v hlubinných dolech (**I. AA pracovní kategorie**) nebo vykonávající ostatní zaměstnání v hornictví vykonávaná pod zemí v hlubinných dolech (**hornická I. A pracovní kategorie**) nestihl získat z kvalifikovaných důvodů, výslovně v rozhodnutí specifikovaných, potřebnou dobu tohoto zaměstnání (10 let – uranové doly nebo 15 let ostatní hlubinné doly) pro vznik nároku na starobní důchod v 55 nebo 55 až 59 letech v závislosti na předpisech platných ke dni 31. prosince 1995, a dále případy, kdy z rovněž kvalifikovaného důvodu, nebyla splněna podmínka trvání zaměstnání v I. pracovní kategorie ke dni 31. prosinci 1992 potřebná pro vznik nároku na starobní důchod v 55 až 59 letech podle zákona o zrušení pracovních kategorií.

Dodatkem č. 4 k Příkazu ministra č. 30/2006, který nabyl účinnosti dnem 1. srpna 2008, se doplňuje pověření České správy sociálního zabezpečení ke kladnému rozhodování o žádostech o odstranění tvrdosti zákona, jestliže půjde o

⇒ žádosti o přiznání nebo úpravu starobního důchodu spojené s prominutím podmínky

➤ získání doby zaměstnání se stálým pracovištěm pod zemí v hlubinných dolech (tzv. I. AA pracovní kategorie) potřebné pro nárok na starobní důchod v 55 až 59 letech [§ 21 odst. 1 písm. a) nebo § 174 odst. 1 zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění účinném ke dni 31. prosince 1995], jestliže příčinou nesplnění této podmínky bylo

- překročení nejvyšší přípustné expozice (dále jen „NPE“), šlo-li o zaměstnání v uranových dolech, nebo
- skončení zaměstnání v I. AA pracovní kategorii ze zdravotních důvodů, anebo
- vojenské cvičení konané v průběhu zaměstnání I. AA pracovní kategorie, pokud doba chybějící do příslušné potřebné doby zaměstnání v I. AA pracovní kategorii činila nejvýše 364 dnů;

➤ trvání zaměstnání I. pracovní kategorie ke dni 31. prosince 1992 pro účely § 174 odst. 2 zákona č. 100/1988 Sb., ve znění účinném ke dni 31. prosince 1995, pokud ke skončení tohoto zaměstnání došlo z organizačních důvodů po roce 1989;

⇒ žádosti o přiznání nebo úpravu starobního důchodu spojené s prominutím podmínky získání aspoň 15 roků v ostatních zaměstnáních v hornictví vykonávaných pod zemí v hlubinných dolech (dále jen „hornická I. A

pracovní kategorie") pro účely § 21 odst. 1 písm. b) zákona č. 100/1988 Sb., ve znění účinném ke dni 31. prosince 1995, jestliže příčinou nesplnění této podmínky bylo

- překročení NPE, šlo-li o zaměstnání v uranových dolech, nebo
- skončení zaměstnání v hornické I. A pracovní kategorii ze zdravotních důvodů, anebo
- vojenské cvičení konané v průběhu zaměstnání hornické I. A pracovní kategorie,

pokud doba chybějící do příslušné potřebné doby zaměstnání v hornické I. A pracovní kategorii činila nejvýše 182 dnů.

Zdravotními důvody jsou důvody, pro které mohl být skončen pracovní poměr výpovědí podle § 46 odst. 1 písm. d) zákoníku práce, ve znění účinném ke dni, kdy tento důvod nastal (pozbyl-li zaměstnanec vzhledem ke svému zdravotnímu stavu podle lékařského posudku nebo rozhodnutí orgánu státní zdravotní správy nebo sociálního zabezpečení dlouhodobě způsobilosti konat dále dosavadní práci nebo ji nesmí konat pro onemocnění nemocí z povolání nebo pro ohrožení touto nemocí, anebo dosáhl-li na pracovišti určeném rozhodnutím příslušného orgánu ochrany veřejného zdraví nejvyšší přípustné expozice).

Žádost o odstranění tvrdosti se podává spolu se žádostí o přiznání starobního důchodu. V případě, že je tímto rozhodnutím prominuta podmínka odpracování plné doby 15 (10 uran) let v IAA pracovní kategorii podle původních předpisů, použije se při výpočtu důchodu postup podle § 76a) ZDP (zvýhodněný se zápočtem valorizací).

B.

Dodatek č. 14 k Příkazu ministra č. 30/2006 Řešení problematiky útlumu těžby v OKD, a.s. ze dne 24. května 2021

Ministryně práce a sociálních věcí Dipl.-Pol. Jana Maláčová, MSc., po intenzivním jednání s představiteli svazu i SHO „z důvodu řešení problematiky splnění podmínek pro nárok na starobní důchod se sníženým důchodovým věkem u některých hlubinných horníků, kteří z důvodu útlumu těžby v letech 2021 až 2023 nesplní podmínku potřebného počtu směn odpracovaných v hlubinném hornictví s účinností ode dne podpisu ministryně

1. vydala

Dodatek č. 14 k Příkazu ministra č. 30/2006 Řešení problematiky útlumu těžby v OKD, a.s., - pověření České správy sociálního zabezpečení k odstraňování některých tvrdostí a

2. změnila

čl. I Přílohy č. III k příkazu ministra č. 30/2006 tak, že

v písm. A části I bod 6 nově zní:

"6. žádosti o přiznání nebo úpravu starobního důchodu spojené s prominutím podmínky získání počtu směn v zaměstnání v hornictví se stálým pracovištěm pod zemí v hlubinných dolech potřebného pro nárok na stanovení důchodového věku podle nařízení vlády č. 363/2009 Sb., o stanovení důchodového věku a přepočtu starobních důchodů některých horníků, kteří začali vykonávat své zaměstnání před rokem 1993, ve znění pozdějších předpisů, nebo podle dílu čtvrtého hlavy první části čtvrté zákona o důchodovém pojištění, jestliže

1. příčinou nesplnění této podmínky bylo skončení zaměstnání v hornictví se stálým pracovištěm pod zemí v hlubinných dolech z důvodu útlumu hlubinného hornictví v OKD, a. s., v období od 31. 12. 2020 do konce roku 2023, pokud zaměstnavatel (OKD, a. s., nebo s. p. DIAMO – viz usnesení vlády ze dne 21. září 2020 č. 949) tuto skutečnost potvrdí,

2. osoba, o jejíž žádosti se rozhoduje, je uvedena v seznamu osob vykonávajících zaměstnání v hornictví se stálým pracovištěm pod zemí v hlubinných dolech vyhotoveném OKD, a. s. (jehož definitivní podobu OKD, a. s., vyhotoví až po faktickém skončení těžby), který je k dispozici u ředitele (ředitelky) odboru důchodového pojištění zaměstnanců ČSSZ, a

3. do potřebného počtu směn v tomto zaměstnání chybí

a) nejvýše 219 směn; tehdy se považuje podmínka odpracování potřebného počtu směn pro stanovení důchodového věku podle těchto právních předpisů a podmínka pro stanovení procentní výměry starobního důchodu podle § 3 nařízení vlády č. 363/2009 Sb. a § 37c odst. 2 zákona o důchodovém pojištění za splněnou,

b) 220 až 439 směn; tehdy se zvyšuje důchodový věk podle těchto právních předpisů o 1 rok, nebo

c) 440 až 659 směn; tehdy se zvyšuje důchodový věk podle těchto právních předpisů o 2 roky;

v případech uvedených v písm. b) a c) se postup pro stanovení procentní výměry zmíněný v písm. a) nepoužije.

Podmínka uvedená v písm. a), b) nebo c) se posuzuje ke dni podání žádosti o důchod.

Ustanovení čl. I písm. B bodu 1 platí zde obdobně.“

3. uložila

Představeným a vedoucím zaměstnancům MPSV a ústřednímu řediteli ČSSZ seznámit podřízené státní zaměstnance s tímto dodatkem a zajistit v okruhu své působnosti jeho dodržování.

Komentář

Rozhodnutím paní ministryně bylo rozšířeno oprávnění České správy sociálního zabezpečení k odstraňování některých tvrdostí uvedených v čl. I Přílohy č. III k příkazu ministra č. 30/2006.

Zaměstnanci, kteří skončili nebo skončí zaměstnání v hornictví se stálým pracovištěm pod zemí v hlubinných dolech z důvodu útlumu hlubinného hornictví v OKD, a. s., v období od 31. 12. 2020 do konce roku 2023 a v důsledku toho u nich mohlo dojít k situaci, kdy nestihli odpracovat celkem 3 300 směn (v zaměstnání se stálým pracovištěm v podzemí v hlubinných dolech) pro nárok na tzv. „hornický důchod“ (podle nařízení vlády č. 363/2009 Sb., o stanovení důchodového věku a přepočtu starobních důchodů některých horníků, kteří začali vykonávat své zaměstnání před rokem 1993, ve znění pozdějších předpisů, nebo podle § 37b a § 37c zákona č. 155/1995 Sb. o důchodovém pojištění), jsou postupně individuálně oslovováni dopisem bývalého zaměstnavatele.

K podání žádosti o odstranění tvrdosti nutno přiložit vyplněné Potvrzení o výkonu zaměstnání se stálým pracovištěm pod zemí v hlubinných dolech (podle § 37 odst. 3 zákona č. 582/1991 Sb. a § 4 nařízení vlády č. 363/2009 Sb.), v němž bude výslovně uvedeno, že výkon práce v hlubinném hornictví byl ukončen z důvodu útlumu OKD, a.s. v období od 31. prosince 2020 do 31. prosince 2023.

Rozhodnutí bylo realizováno průběžně v závislosti na realizaci útlumu těžební organizace OKD, a.s.

V. Předdůchod

Důchodová reforma (v roce 2011) v rámci III. pilíře, **zákonem č. 427/2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření**, ve znění pozdějších předpisů, vytvořila (s účinností od 1. ledna 2013) legislativní předpoklad pro možnost **výplaty „starobní penze“ na určenou dobu při dosažení věku, který je až o 5 let nižší než věk potřebný pro vznik nároku na starobní důchod** stanovený podle § 32 zákona o důchodovém pojištění (dále jen „**předdůchod**“).

Hlavní principy úpravy předdůchodu:

- ⇒ **nejde o státní dávku, ale o formu výplaty peněz ze soukromého penzijního spoření, které si klient zakládá dobrovolně,**
- ⇒ nárok lze uplatnit **pouze** v rámci **doplňkového penzijního spoření**,
- ⇒ nárok na výplatu starobní penze na určenou dobu vzniká:
 - dosažením věku účastníka, který je o **5 let nižší než jeho důchodový věk** při
 - trvání spořicí doby v délce **nejméně 60 kalendářních měsíců** (5 roků); spoření pro smlouvy doplňkového penzijního spoření uzavřené do konce roku 2023, nebo minimálně **10 let (120 měsíců)** spoření pro smlouvy doplňkového penzijního spoření uzavřené **od 1. ledna 2024** (počítají i případné měsíce převedené z původní smlouvy o penzijním připojištění),
 - což však **neplatí pro doplňkové penzijní spoření, na které zaměstnavatel platil povinný příspěvek podle zákona upravujícího povinný příspěvek na produkty spoření na stáří** (zákon č. 324/2025 Sb.),
- ⇒ do spořicí doby lze započítat **dobu penzijního připojištění se státním příspěvkem**,
- ⇒ vyplácí se pouze na základě **písemné žádosti účastníka** podané kdykoliv po vzniku nároku na dávku ve lhůtách a způsobem dohodnutých s příjemcem dávky, pokud zákon nestanoví jinak včetně výplaty do ciziny,
- ⇒ **naspořená suma** musí činit **pro rok 2026** tolik, aby jednotlivá měsíční splátka dosáhla alespoň 30 % celorepublikové průměrné mzdy za 1. až 3. čtvrtletí 2025 **částku 14 451 Kč** (Sdělení Ministerstva práce a sociálních věcí č. 538/2026 Sb., o vyhlášení průměrné mzdy v národním hospodářství za první až třetí čtvrtletí roku 2025 pro účely zákoníku práce),
- ⇒ pro možnost **čerpání předdůchodu** v roce **2026**
 - na **nejkratší možnou dobu dvou roků** výplaty je potřebná částka **346 824 Kč**,
 - při odchodu o **tři roky** dříve to je částka **520 236 Kč**,
 - při odchodu o **čtyři roky** dříve to je částka **693 648 Kč**,
 - při odchodu o **pět let** dříve to je částka **867 060 Kč**,
 - potřebnou částku lze doplatit i jednorázově,
- ⇒ na spoření účastníkovi **příspěvá stát** částkou 90 Kč až 230 Kč v závislosti na výši příspěvku účastníka (při 300 Kč až 1000 Kč a více),
- ⇒ **zaměstnavatel povinně příspěvá** účastníkovi, kterému vznikne **nárok na povinný příspěvek** podle zákona č. 324/2025 Sb. (výkon rizikové práce zařazené do 3. kategorie podle právních předpisů o ochraně veřejného zdraví pro faktory pracovních podmínek vibrace, zátěž chladem, zátěž teplem, celková fyzická zátěž, jde-li o zátěž při dynamické fyzické práci vykonávané velkými svalovými skupinami), **částkou** odpovídající **4 % z jeho vyměřovacího základu**

- za kalendářní měsíc, v němž zaměstnanec odpracoval alespoň 3 směny rizikové práce,
- ⇒ na spoření **může** přispívat také **zaměstnavatel** účastníka (na základě kolektivní smlouvy, vnitřního předpisu, individuální smlouvy),
 - ⇒ rovněž je možné spořit méně a chybějící částku vložit z jiných úspor na účet i krátce před začátkem čerpání,
 - ⇒ výplata splátek musí být sjednána jako neklesající, výplatu nelze přerušit nebo pozastavit,
 - ⇒ pokud se v průběhu čerpání člověk vrátí do práce, předdůchod se vyplácí dál,
 - ⇒ stát platí po celou dobu čerpání předdůchodu za pojištěnce zdravotní pojištění,
 - ⇒ doba strávená v předdůchodu se **nehodnotí jako doba pojištění**, při odchodu do předdůchodu o celých pět let, bude mít důchodce o těchto pět let **kratší dobu pojištění**, což se negativně projeví na výpočtu důchodu (každý rok předdůchodu o cca 200 a 300 Kč).
 - ⇒ pro stanovení výše osobního vyměřovacího základu se předdůchod bude hodnotit jako tzv. vyloučená doba (toto již výši důchodu nesníží).
-

VI. Valorizace důchodů

Všechny důchody se skládají ze základní výměry a z procentní výměry důchodu. Při valorizaci důchodu může docházet ke zvyšování základní výměry, procentní výměry nebo obou těchto částek (což je nejčastější varianta). Díky valorizacím jsou zvyšovány všechny v České republice vyplácené důchody – valorizují se starobní i předčasné starobní důchody, invalidní důchody pro invaliditu prvního, druhého i třetího stupně a také vdovské, vdovecké a sirotčí důchody.

Právní úprava

Ustanovení § 67 a násl. zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění ve znění zákona č. 270/2023 Sb., kterým se mění zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění nabyt účinnosti dne 1. října 2023.

„Pravidelná“ valorizace

§ 67

(1) *Vyplácené důchody se zvyšují v závislosti na růstu indexu spotřebitelských cen (dále jen „růst cen“) a na růstu mezd. Vyplácenými důchody se rozumí důchody přiznané ode dne, který spadá do období před kalendářním měsícem, do něhož spadá den, od něhož se důchody zvyšují.*

(2) *Základní výměry a procentní výměry vyplácených důchodů se zvyšují od 1. ledna kalendářního roku.*

(3) *Období pro zjišťování růstu cen se stanoví tak, že prvním měsícem tohoto období je červenec kalendářního roku, který o 2 roky předchází kalendářnímu roku, do něhož spadá den, od něhož se vyplácené důchody zvyšují podle odstavce 2, a posledním měsícem tohoto období je červen kalendářního roku, který o 1 rok předchází kalendářnímu roku, do něhož spadá den, od něhož se vyplácené důchody zvyšují podle odstavce 2.*

(4) *Růst cen se stanoví jako procentní přírůstek indexu spotřebitelských cen v posledním měsíci období stanoveného pro zjišťování růstu cen oproti tomuto indexu v kalendářním měsíci, který bezprostředně předchází prvnímu kalendářnímu měsíci tohoto období s tím, že tento růst se stanoví se zaokrouhlením na jedno platné desetinné místo a podíl pro jeho stanovení činí vždy nejméně 1. Výpočet růstu*

cen se provádí z originálních bazických indexů spotřebitelských cen (životních nákladů) za domácnosti důchodců zjištěných Českým statistickým úřadem.

(5) Základní výměry vyplácených důchodů se zvyšují tak, aby výše základní výměry důchodu činila 10 % průměrné mzdy s tím, že výše základní výměry se zaokrouhluje na celé desetikoruny nahoru.

(6) Procentní výměry vyplácených důchodů se zvýší o tolik procent zaokrouhlených s přesností na jedno platné desetinné místo nahoru, aby u průměrného starobního důchodu úhrn částky zvýšení základní výměry důchodu a částky zvýšení procentní výměry důchodu odpovídal zvýšení průměrného starobního důchodu stanoveného ve výši součtu růstu cen podle odstavce 4 a jedné třetiny růstu reálné mzdy zaokrouhlené s přesností na jedno platné desetinné místo. Byly-li procentní výměry vyplácených důchodů zvýšeny v předchozím kalendářním roce podle § 67a, sníží se počet procent stanovený podle věty první o tolik procent, o kolik byly zvýšeny procentní výměry v předchozím kalendářním roce podle § 67a. Procentní výměry vyplácených důchodů se však nezvýší, pokud se v důsledku zvýšení základní výměry důchodu podle odstavce 5 zvýší výše průměrného starobního důchodu alespoň o tolik procent, kolik činí procento zvýšení stanovené ve větě první a druhé.

(7) Pokud u průměrného starobního důchodu úhrn částky zvýšení základní výměry důchodu a částky zvýšení procentní výměry důchodu stanovené podle odstavce 6 nedosáhne 2,7 % jeho výše, může být stanoveno vyšší zvýšení procentní výměry důchodu, nejvýše však tak, aby u průměrného starobního důchodu úhrn částky zvýšení základní výměry důchodu a částky zvýšení procentní výměry důchodu činil 2,7 % jeho výše. Věta první se nepoužije, jestliže se v kalendářním roce, ve kterém se o zvýšení důchodů rozhoduje, zvyšují důchody podle § 67a.

(8) Zvýšení procentní výměry důchodu se zaokrouhluje na celé koruny nahoru.

(9) Průměrný starobní důchod se zjišťuje podle údajů České správy sociálního zabezpečení jako průměrná výše všech starobních důchodů, které byly vyplaceny za poslední kalendářní měsíc období pro zjišťování růstu cen, s výjimkou starobních důchodů, které se vyplácejí v nižší výši pro souběh s jiným důchodem podle § 59, a starobních důchodů podle § 29 odst. 2 a § 29 odst. 3 písm. b), popřípadě starobních důchodů podle předpisů platných před 1. lednem 2010 přiznávaných za dobu pojištění kratší než 25 roků.

(10) Období pro zjišťování růstu reálné mzdy se stanoví tak, že prvním rokem tohoto období je kalendářní rok následující po posledním kalendářním roce období pro zjišťování růstu reálné mzdy použitého při předchozím zvýšení důchodů, při kterém bylo přihlédnuto k růstu reálné mzdy, a posledním rokem tohoto období je kalendářní rok, který o dva roky předchází kalendářnímu roku, do něhož spadá termín zvýšení důchodů. Pokud je ve stanoveném období podíl pro stanovení růstu reálné mzdy podle odstavce 11 nižší než 1, přihlédne se k růstu reálné mzdy až při tom zvýšení důchodů, při kterém je tento podíl vyšší než 1.

(11) Růst reálných mezd se stanoví v procentech po zaokrouhlení na jedno platné desetinné místo podle podílu, v jehož čitateli je podíl všeobecného vyměřovacího základu za poslední kalendářní rok období pro zjišťování růstu reálné mzdy a všeobecného vyměřovacího základu za kalendářní rok, který bezprostředně předchází prvnímu kalendářnímu roku tohoto období, a ve jmenovateli je podíl průměrného ročního indexu spotřebitelských cen za domácnosti celkem vypočteného z originálních bazických indexů spotřebitelských cen zjištěných Českým statistickým úřadem za poslední kalendářní rok tohoto období a uvedeného průměrného ročního

indexu za kalendářní rok, který bezprostředně předchází prvnímu kalendářnímu roku tohoto období.

(12) Procentní výměry starobních důchodů, na které vznikl nárok podle § 31, se nezvyšují, pokud poživatel tohoto důchodu nedosáhl důchodového věku v období před kalendářním měsícem, do něhož spadá den, od něhož se vyplácené důchody zvyšují.

(13) Pokud úhrn zvýšení základní výměry důchodu a zvýšení procentní výměry důchodu u všech důchodů vyplácených témuž poživateli je nižší než výše dočasného přídatku podle § 67aa, který byl vyplacen se splátkou důchodu splatnou v kalendářním měsíci, který předchází kalendářnímu měsíci, do něhož spadá den, od něhož se vyplácené důchody zvyšují podle odstavce 2, zvyšují se vyplácené důchody od splátky důchodu splatné v lednu kalendářního roku, ve kterém dochází ke zvýšení.

(14) Zvýšení důchodů stanoví prováděcí právní předpis do 30. září kalendářního roku, který o jeden rok předchází kalendářnímu roku, do něhož spadá termín zvýšení důchodů.

„Mimořádná“ valorizace

§ 67a

(1) Dosáhl-li růst cen v období stanoveném podle odstavce 2 aspoň 5 %, zvýší se procentní výměry vyplácených důchodů. Růst cen se zjišťuje podle § 67 odst. 4.

(2) Období pro zjišťování růstu cen se stanoví tak, že první měsíc tohoto období se stanoví podle § 67 odst. 3 a posledním měsícem tohoto období je kalendářní měsíc, v němž růst cen dosáhl aspoň 5 %, nejpozději však poslední měsíc stanovený podle § 67 odst. 3.

(3) Procentní výměry vyplácených důchodů se zvyšují od splátky důchodu splatné v červenci kalendářního roku, pokud růst cen dosáhl v období stanoveném podle odstavce 2 aspoň 5 % nejpozději v únoru; je-li kalendářním měsícem, v němž růst cen dosáhl aspoň 5 %, březen až červen, zvyšují se procentní výměry vyplácených důchodů od splátky důchodu splatné v pátém kalendářním měsíci následujícím po tomto kalendářním měsíci.

(4) Procentní výměry vyplácených důchodů se zvýší o tolik procent zaokrouhlených s přesností na jedno desetinné místo nahoru, aby u průměrného starobního důchodu toto zvýšení odpovídalo 30 % růstu cen. Průměrný starobní důchod se stanoví podle § 67 odst. 9.

(5) Zvýšení procentní výměry důchodu se zaokrouhluje na celé koruny nahoru.

(6) Zvýšení procentních výměr důchodů náleží i k důchodům přiznávaným v tom kalendářním roce, do něhož spadá kalendářní měsíc podle odstavce 3.

(7) Procentní výměry starobních důchodů, na které vznikl nárok podle § 31, se podle odstavců 1 až 6 nezvyšují, pokud poživatel tohoto důchodu nedosáhl důchodového věku v období před 1. lednem kalendářního roku, v němž se vyplácené důchody zvyšují podle odstavců 1 až 6.

(8) Zvýšení důchodů stanoví prováděcí právní předpis do 30 dnů od posledního dne kalendářního měsíce, v němž růst cen dosáhl aspoň 5 %.

Dočasný příspěvek

§ 67aa

(1) Byly-li v kalendářním roce zvýšeny procentní výměry vyplácených důchodů podle § 67a, náleží v tomto kalendářním roce k důchodu dočasný příspěvek, a to

nejdříve od kalendářního měsíce, v němž se zvyšují vyplácené důchody podle § 67a odst. 3.

(2) Dočasný příravek se stanoví jednotnou částkou, která odpovídá zvýšení průměrného starobního důchodu podle § 67a odst. 4. Výše dočasného příravku se zaokrouhluje na celé koruny směrem nahoru.

(3) Jsou-li splněny podmínky nároku na výplatu více důchodů, náleží dočasný příravek k tomu důchodu, který se vyplácí v plné výši (§ 4 odst. 2 věta první).

(4) Dočasný příravek náleží i k důchodům přiznávaným v tom kalendářním roce, do něhož spadá kalendářní měsíc uvedený v § 67a odst. 3. Dočasný příravek náleží i ke starobním důchodům, na které vznikl nárok podle § 31, a to i v případě, že se procentní výměra starobního důchodu podle § 67a odst. 7 nezvyšuje.

(5) Dočasný příravek se vyplácí bez žádosti spolu s důchodem, a to stejným způsobem, jakým se vyplácí důchod. Dočasný příravek se vyplácí poprvé se splátkou důchodu splatnou v kalendářním měsíci, v němž se zvyšují vyplácené důchody podle § 67a odst. 3 nebo 6, a naposledy se splátkou důchodu splatnou v prosinci kalendářního roku, v němž dočasný příravek náleží.

(6) Na dočasný příravek se pro účely § 55, § 56 odst. 1, § 58 až 61, § 62 a 63 a pro účely jiných právních předpisů hledí, jako by byl součástí základní výměry důchodu.

(7) Výši dočasného příravku stanoví prováděcí právní předpis do 30 dnů od posledního dne kalendářního měsíce, v němž růst cen podle § 67a odst. 1 a 2 dosáhl aspoň 5 %.

§ 67ab

(1) Procentní výměra vypláceného důchodu se zvyšuje o

a) 1000 Kč měsíčně od splátky důchodu splatné v kalendářním měsíci, v němž poživatel důchodu dosáhl věku 85 let,

b) 2000 Kč měsíčně ode dne, v němž poživatel důchodu dosáhl věku 100 let.

(2) Jsou-li splněny podmínky nároku na výplatu více důchodů, zvyšuje se podle odstavce 1 procentní výměra starobního důchodu. Dosáhl-li poživatel důchodu věku 85 let v kalendářním měsíci, v němž se zvyšují důchody podle § 67 nebo 67a, náleží zvýšení podle odstavce 1 písm. a) k procentní výměře zvýšené podle § 67 nebo 67a.

§ 67b

(1) Pokud při zvýšení důchodů v pravidelném termínu v roce 2020 u průměrného starobního důchodu úhrn částky zvýšení základní výměry důchodu a částky zvýšení procentní výměry důchodu stanovené podle § 67 nedosáhne výše 900 Kč, přičte se k tomuto zvýšení procentní výměry důchodu jednotná částka v takové výši, aby u průměrného starobního důchodu úhrn částky zvýšení základní výměry důchodu, tohoto zvýšení procentní výměry důchodu a této částky odpovídal zvýšení průměrného starobního důchodu o 900 Kč.

(2) Jsou-li splněny podmínky nároku na výplatu více důchodů, náleží dodatečná částka zvýšení podle odstavce 1 k procentní výměře toho důchodu, který se vyplácí v plné výši (§ 4 odst. 2 věta první).

§ 67c

(1) Při zvýšení důchodů v pravidelném termínu v roce 2022 se k částce zvýšení procentní výměry důchodu stanovené podle § 67 přičte částka 300 Kč.

(2) Jsou-li splněny podmínky nároku na výplatu více důchodů, náleží dodatečná částka zvýšení podle odstavce 1 k procentní výměře toho důchodu, který se vyplácí v plné výši (§ 4 odst. 2 věta první).

§ 67ca

(1) Při zvýšení důchodů v mimořádném termínu v červnu 2023 se nepoužije § 67 odst. 10 a 16; při tomto zvýšení se procentní výměry vyplácených důchodů zvýší tak, že procentní výměra důchodu se zvyšuje

a) o 2,3 % procentní výměry důchodu, která náleží ke dni, od něhož se procentní výměra zvyšuje, a

b) o 400 Kč; jsou-li splněny podmínky nároku na výplatu více důchodů, zvyšuje se o tuto částku ten důchod, který se vyplácí v plné výši (§ 4 odst. 2 věta první).

(2) Je-li důchod upraven pro souběh s jiným důchodem nebo se vyplácí ve výši poloviny anebo se nevyplácí pro souběh s výdělečnou činností, upraví se při změně výše vypláceného důchodu, která souvisí s důvody úpravy důchodu, nebo při obnovení výplaty důchodu zvýšení procentní výměry důchodu podle odstavce 1, a to podle té výše procentní výměry důchodu, která náleží ode dne této změny nebo obnovení výplaty důchodu. Procentní výměry vdovských, vdoveckých a sirotčích důchodů se zvyšují, jen jestliže nebyly vyměřeny z procentních výměr důchodů zvýšených podle odstavce 1.

Valorizace důchodů 2026

Podle **nařízení vlády č. 365/2025 Sb.**, o výši všeobecného vyměřovacího základu za rok 2024, přepočítacího koeficientu pro úpravu všeobecného vyměřovacího základu za rok 2024, redukčních hranic pro stanovení výpočtového základu pro rok 2026, základní výměry důchodu stanovené pro rok 2026, nejnižších částek procentních výměr důchodů pro rok 2026 a o zvýšení důchodů v roce 2026

se **od 1. ledna 2026 zvýší**

⇒ **základní výměra** důchodů **o 240 Kč** měsíčně a

⇒ **procentní výměra** důchodů **o 2,6 procenta**.

Průměrný starobní důchod se tak **zvýší o 668 Kč měsíčně** a dosáhne **průměrné hodnoty 21 840 Kč**.

V Praze dne 6. ledna 2026

JUDr. Antonín Těšík
právník svazu

Valorizace důchodů

Následující přehled uvádí, o kolik se při valorizacích zvýšila základní a o kolik procentní výměra důchodu. Další podrobnosti o způsobu výpočtu valorizace a stanovování její výše lze nalézt v § 67 zákona o důchodovém pojištění.

Přehled všech valorizací od roku 1990

Valorizace	předpis	zvýšení základní výměry důchodu	zvýšení procentní výměry důchodu
od října 1990	231/1990 Sb.	0	4 až 10 %
od března 1991	46/1991 Sb.	0	8 až 11 %
od července 1991	246/1991 Sb.	0	33 Kč až 110 Kč
od června 1992	116/1992 Sb.	0	30 Kč až 290 Kč
od března 1993	547/1992 Sb.	0	10 % a 22 %
od listopadu 1993	255/1993 Sb.	0	90 Kč až 300 Kč, 30 %
od prosince 1994	183/1994 Sb.	o 420 Kč na 420 Kč	5 %, 36,5 % a 32 %
od července 1995	76/1995 Sb.	o 260 Kč na 680 Kč	5 % a 38,6 %
od dubna 1996	19/1996 Sb.	o 240 Kč na 920 Kč	o 8 %
od října 1996	218/1996 Sb.	o 140 Kč na 1060 Kč	o 6 %
od srpna 1997	129/1997 Sb.	o 200 Kč na 1260 Kč	o 8 %
od července 1998	104/1998 Sb.	o 50 Kč na 1310 Kč	o 5 % a 9 % *)
od srpna 1999	64/1999 Sb.	zůstává 1310 Kč	o 5 % a 7,5 % *)
od prosince 2000	353/2000 Sb.	zůstává 1310 Kč	o 5 % a 9 % *)
od prosince 2001	345/2001 Sb.	zůstává 1310 Kč	o 8 % a 11 % *)
od ledna 2003	438/2002 Sb.	zůstává 1310 Kč	o 3,8 % a 4 % *)
od ledna 2004	337/2003 Sb.	zůstává 1310 Kč	o 2,50%
od ledna 2005	565/2004 Sb.	o 90 Kč na 1400 Kč	o 5,40%
od ledna 2006	415/2005 Sb.	o 70 Kč na 1470 Kč	o 4 % a 6 % *)
od ledna 2007	461/2006 Sb.	o 100 Kč na 1570 Kč	o 5,6 % a 6,6 % *)
od ledna 2008	256/2007 Sb.	o 130 Kč na 1700 Kč	o 3 %
od srpna 2008	211/2008 Sb.	o 470 Kč na 2170 Kč	nezvyšuje se
od ledna 2009	363/2008 Sb.	zůstává 2170 Kč	o 4,40 %
od ledna 2011	281/2010 Sb.	o 60 Kč na 2230 Kč	o 3,90 %
od ledna 2012	286/2011 Sb.	o 40 Kč na 2270 Kč	o 1,60 %
od ledna 2013	324/2012 Sb.	o 60 Kč na 2330 Kč	o 0,90 %
od ledna 2014	296/2013 Sb.	o 10 Kč na 2340 Kč	o 0,40 %
od ledna 2015	208/2014 Sb.	o 60 Kč na 2400 Kč	o 1,60 %
od ledna 2016	244/2015 Sb.	o 40 Kč na 2440 Kč	nezvyšuje se
od ledna 2017	25/2016 Sb.	o 110 Kč na 2550 Kč	o 2,2 %
od ledna 2018	343/2017 Sb.	o 150 Kč na 2700 Kč	o 3,5 %
od ledna 2019	213/2018 Sb.	o 570 Kč na 3270 Kč	o 3,4%
od ledna 2020	260/2019 Sb.	o 220 Kč na 3490 Kč	o 5,2% + 151 Kč
od ledna 2021	381/2020 Sb.	o 60 Kč na 3 550 Kč	o 7,1%
od ledna 2022	356/2021 Sb.	o 350 Kč na 3 900 Kč	o 1,3 % + 300 Kč
od června 2022	35/2022 Sb.	0	o 8,2%
od září 2022	136/2022 Sb.	0	o 5,2%
od ledna 2023	290/2022 Sb.	o 140 Kč na 4 040 Kč	o 5,1%
od června 2023	71/2023 Sb.	0	o 2,3 % + 400 Kč
od ledna 2024	286/2023 Sb.	o 400 Kč na 4 400 Kč	nezvyšuje se
od ledna 2025	 82/2024 Sb.	o 260 Kč na 4 660 Kč	o 0,6 %
od ledna 2026	365/2025 Sb.	o 240 Kč na 4 900 Kč	o 2, 6 %